

Håland-Tjøtta-Vagle

Kommentarer til
høringsuttalelser til
tilleggssøknad av april 2021

Sett inn bilde her

Innhold

1. Bakgrunn	3
2. Høringsuttalelser med kommentarer	3
2.1 (84) Klepp kommune	3
2.2 (85) Time kommune	5
2.3 (86) Statskog	5
2.4 (87) Rogaland fylkeskommune – regionalplan	6
2.5 (88) Elen Maria Erna	7
2.6 (89) Karl Stangeland	7
2.7 (90) Sandnes kommune	8
2.8 (91) Rogaland bondelag og Klepp bondelag	9
2.9 (94) Knut Hatteland	14
2.10(95) Jan Mange Lunde	14
2.11(96) Bryne Hestesportsklubb	15
2.12(97) Edit og Trond Schei	16
2.13(98) Bane NOR	23
2.14(99) Statnett	24
2.15(100) Raudabekk bekkelag	26
2.16(101) Frode Førland	27
2.17(102) Tor Gunnar Alvestad	29
2.18(103) Ove Horpestad og Helena Horpestad	34
2.19(103) Horpestad Gartneri	37
2.20(104) Viggo Tjelta	38
2.21(105) Leif Atle Njærheim	38
2.22(106) Rogaland fylkeskommune – seksjon for kulturarv	45
2.23(107) Statsforvalteren i Rogaland	48
2.24(108) Runar Salte og Kjellaug Ottøy Mauland	52
2.25(110) Time bondelag	52
2.26(111) KE nett	53
2.27(112) Sven Hauge	58
2.28(113) Gunnar Garpestad	60
2.29(114) Tryggvi Islandshestgård	61
2.30(115) Per Terje Meling	62

1. Bakgrunn

Dette dokumentet inneholder Lyse Elnetts kommentarer til høringsuttalelser som er sendt til NVE i forbindelse med høring av tilleggs- og endringssøknad 132 kV Håland-Tjøtta-Vagle av april 2021.

2. Høringsuttalelser med kommentarer

2.1 (84) Klepp kommune

Formannskapet i Klepp kommune behandlet saken i møte 07.06.21. Det ble fattet følgende vedtak:

1. Klepp kommune framholder at totalløsningen blir vesentlig bedre med jordkabling på strekningen Time grense – Hatteland og ber NVE vurdere dette.
2. Klepp kommune ber om at det blir lagt stor vekt på at berørte grunneiere blir hørt, og at det blir lagt vekt på gode lokale løsninger.
3. Klepp kommune er villig til å bidra økonomisk for deler av merkostnader med å realisere alternativet med jordkabel.

Kommunedirektøren sin vurdering

Kommunedirektøren sin vurdering er basert på den påvirkningen tiltaket kan ha for samfunn og miljø i Klepp. Saken tar ikke for seg de energitekniske vurderingene. Klepp Energi sender egen uttale.

Vurderingen fra kommunedirektøren går heller ikke inn på detaljerte vurderinger og avvegninger på grunneiernivå.

I formannskapet sitt vedtak pkt 2 ber Klepp kommune om at NVE gir konsesjon til jordkabling på strekninga Time Grense- Hatteland. Dette innspillet er vurdert av søkeren, men på grunn av høye kostnader er ikke jordkabling tatt med i fornya søknad. Dette finner kommunedirektøren skuffende, og ber NVE lytte til innspillet fra lokalsamfunnet og sterkt vurdere jordkabling som alternativ for luftledning.

I formannskapet sitt vedtak pkt 3 forutsetter kommunen at plassering av riggområde, anleggsveger, master og linjeføring blir gjort i samråd med grunneierne for å finne gode lokale løsninger.

Ved lokalisering av slike anlegg vil noen grunneiere bli skadelidende. Kommunen kan ikke gå inn i vurderingen av hvilke grunneiere som blir mest rammet, og vurderer de ulike alternativene fra det.

Likevel vil kommunedirektøren vise til at grunneier av område der Tjøtta transformatorstasjon er foreslått lokalisert med tilhørende riggområde, mener at han ikke er blitt hørt i sin argumentasjon, og han er alvorlig bekymret for den videre gårdsdriften dersom lokaliseringen blir som foreslått.

Bakgrunnen for dette er både arealtap, nærhet til trafostasjon, overvannsproblematikk osv. Vedkommende grunneier driver med hestehold og melkeproduksjon. I tillegg har garden ride- og turveier i området som vil bli berørt.

Kommunedirektøren ber om at det føres en god dialog med berørte grunneiere, slik at de får mulighet til å påvirke lokale løsninger og at ulemper reduseres i størst mulig grad.

Kommunedirektøren kan ikke se at de mindre justeringene som er gjort på ledningstraseen påvirker samfunn og miljø i større grad enn traseen i opprinnelig søknad.

Kommunedirektøren kan heller ikke se at endret endepunkt (Vagle) har større betydning for Klepp. Kommunedirektøren ser positivt på at foreslått ny trase over Orstad ikke er tatt med i videre vurdering.

2.1.1 Lyse Elnetts kommentar

1. Lyse Elnett har i flere omganger drøftet innspill og ønsker fra Klepp kommune om kabling i deler av forbindelsen gjennom kommunen. Lyse Elnett har forståelse for ønskene fra kommunen. På den andre siden er det vanskelig for Lyse Elnett å forsvare den betydelige merkostnad jordkabel vil medføre, men vi legger til grunn at NVE nøye vurderer argumentene fra kommunen i sin videre behandling av saken.
2. Lyse Elnett er enig i at god dialog er viktig og har hatt dialog med grunneiere i forbindelse med høringen, samt bistått med innsendelse av høringsuttalelser.
3. Lyse Elnett og Klepp kommune har dialog knyttet til å konkretisere ekstern finansiering av jordkabel. NVE vil bli informert når det eventuelt foreligger en avtale mellom partene.

2.2 (85) Time kommune

Formannskapet i Time kommune behandlet saken 08.06.21 og fattet følgende vedtak:

Med bakgrunn i Lyse Elnett AS sin tilleggs- og endringssøknad for 132 kV kraftforbindelse Håland-Tjøtta-Vagle, støtter Time formannskap videre etablering og oppgradering av Jærnettet med nødvendig tiltak som har sammenheng med etablering av ny 132kV ledning mellom Håland transformatorstasjon og Tjøtta og Vagle transformatorstasjoner.

Formannskapet ønsker at det videre planarbeidet skal utgreie rekneskap og konsekvenser ved jordkabel som alternativ på «trasèe Re»

2.2.1 Lyse Elnetts kommentar

Det er ikke utredet jordkabel på strekningen ved Re. Lyse Elnett ser ingen grunner for at det vil være enklere eller rimeligere med jordkabel her sammenlignet med strekningen som er utredet i Klepp kommune.

Det antas dermed at jordkabel også her vil ha ca. 2 ganger høyere investeringskostnader på strekningen, men det påpekes at det ved en innskutt kabel på en kortere strekning normalt gir ekstra kostnader knyttet til endepunktskomponenter (endeavslutninger, overspenningsavledere og kabelendemast) som vil komme i tillegg.

2.3 (86) Statskog

Statskog SF er grunneier på eiendom 1108/50/6 og 1108/50/9 i Sandnes kommune som kan bli berørt av Lyse Elnetts tilleggsøknad, Håland – Vagle april 2021.

- Trase alternativ nr. 1. (til Vagle) vil berøre teigene 1108/50/6 og 9 og dermed vårt bestand 67 som er en granbestand h.kl 4. Når en tar kanten på et så «voksent» granbestand vil en risikere at resten blåser ned.

Derfor er dette et svært dårlig alternativ for oss.

- Trase alternativ nr. 1,4 + 1 (til Vagle) vil ikke berøre noen kantsoner hos oss, og er derfor ikke problematisk for Statskog SF.

2.3.1 Lyse Elnetts kommentar

Skogen høringsparten beskriver blir liggende mellom eksisterende 50 kV linje Vagle-Kalberg-Holen og omsøkt 132 kV. Det er totalt ca. 5,5 daa skog som blir liggende mellom nytt og eksisterende ryddebelte der deler av kantsonen må fjernes.

Lyse Elnett vil ha dialog med Statskog angående hvor mye skog som må fjernes i forbindelse med utforming av MTA-plan (Miljø, transport og anleggsplan).

2.4 (87) Rogaland fylkeskommune – regionalplan

Omsøkt endring omfatter ny trase for kraftledningen fram til Vagle transformatorstasjon i stedet for Fagrafjell transformatorstasjon. Videre omfatter tilleggssøknaden flere traseer ved Re og Anda, ny Tjøtta transformatorstasjon og ny Hattestad transformatorstasjon. Søknaden viser også nye eller justerte riggplasser.

Vi forutsetter at alle kryssinger av eller nærføringer til fylkesvegnettet sendes til Rogaland fylkeskommune for godkjenning. Dette omfatter bl.a. gravetillatelser, byggegrenseavstander, nødvendige sikkerhetssoner i forhold til overordnet vegnett og avkjørsler fra fylkesveger. Sistnevnte omfatter både evt. nye avkjørsler og utvidet bruk av eksisterende avkjørsler.

Ny fv. 505 er nå etablert fra fv. 44 ved Skjæveland til fv. 550 på Foss-Eikeland. Det er framtidige planer om å videreføre denne tverrforbindelsen fra Foss-Eikeland til E39 ved Bråstein. Vi ber om nær dialog mellom Lyse Elnett og Rogaland fylkeskommune v/Plan og utbygging (prosjektet) for å avklare evt. konfliktområder.

2.4.1 Lyse Elnetts kommentar

Lyse Elnett vil søke om nødvendige tillatelser fra eiere av kryssende infrastruktur i forbindelse med detaljprosjektering.

Lyse Elnett har tidlig i prosjektet hatt dialog med Statens vegvesen som den gang var eier av vegprosjektet. De forskjellige alternativer for vegtrase ble hensyntatt. Det er opprettet dialog med Rogaland fylkeskommune som har tatt over prosjektet for fv. 505 Foss-Ekeland-Bråstein. Det jobbes foreløpig med flere mulige traseer for ny veg, men det ser ikke ut til at det er store konflikter mellom planlagt veg og omsøkte kraftledningstraseer.

2.5 (88) Elen Maria Erna

Jeg er blitt informert om dette via mine naboer. Jeg mener jordkabel er det mest fornuftige her på Jæren.

Dersom jordkabel ikke er mulig, vil jeg støtte de nye forlagene som er kommet. De går i naturlige skiller og på samme sted som linja i dag.

Den tidligere trasé nr. 1 ser jeg som en katastrofe for oss på Grødelandsvegen.

2.5.1 Lyse Elnetts kommentar

Det er ikke utredet jordkabel på denne strekningen. Lyse Elnett ser ingen grunner for at det vil være enklere eller rimeligere med jordkabel her sammenlignet med strekningen som er utredet i Klepp kommune.

Det antas dermed at jordkabel også her vil ha ca. 2 ganger høyere investeringskostnader på strekningen, men det påpekes at det ved en innskutt kabel på en kortere strekning gir ekstra kostnader knyttet til endepunktskomponenter (endeavslutninger, overspenningsavledere og kabelendemast) som vil komme i tillegg.

Lyse Elnett har omsøkt de ulike kombinasjonene ved Re uten prioritering grunnet små kostnadsdifferanser.

2.6 (89) Karl Stangeland

Først vil jeg påpeke at jeg er veldig skuffet over at NVE tar imot høringsuttalelser et halvt år etter høringsfristen var gått ut. Dette synes jeg er uprofesjonelt og gjør at prosessen er uoversiktlig og uryddig for alle parter.

I tidligere høringsuttalelse valgte jeg å ikke prioritere valg av trase. Jeg påpekte at jeg ikke ønsket å få mast i dyrket mark og dette gjelder fortsatt.

Alternativ 1 var det beste alternativet for meg da også, men jeg ønsket ikke å lage uro i nabolaget ved å prioritere trase ettersom jeg visste at dette ville være imot det flere av naboene mine ønsker.

Jeg ville at NVE skulle fatte vedtak på det som var den minst dårlige traseen for alle parter.

Nå ønsker jeg å prioritere alternativ 1. Dette alternativet vil også berøre min eiendom. Alternativ 1 vil som det står i Lyse Elnetts søknad få mindre konsekvenser for blant annet kulturminner som vist på tabell 9 på side 40.

Den har også mindre vinkler og vil derfor se bedre ut i kulturlandskapet.

Jeg kan ikke forstå at den vil ha samme kostnad som de andre alternativene og det er logisk at alternativ 1 vil ha lavest kostnad ettersom den har færre vinkler.

Kombinasjon 2, 3 og 4 som går sør for Brøyt fabrikken vil berøre mer spreieareal enn kombinasjon 1.

2.6.1 Lyse Elnetts kommentar

Lyse Elnett har omsøkt de ulike kombinasjonene ved Re uten prioritering grunnet små kostnadsdifferanser. Det er riktig at det blir en ekstra vinkel på kombinasjon 3 og 4, men for alle kombinasjoner blir det like mange master og total differanse i kostnad blir derfor liten.

2.7 (90) Sandnes kommune

Sandnes kommune er positiv til endringene innenfor Sandnes kommune, som beskrevet i endringssøknaden fra Lyse Elnett.

Sandnes kommune mener at naturverdiene i Røyrvikholen og konsekvenser for disse må vektlegges ved valg av trase inn mot Vagle transformatorstasjon. Det må velges den trase som gir minst konsekvenser.

2.7.1 Lyse Elnetts kommentar

Lyse Elnett har omsøkt traseene inn til Vagle transformatorstasjon uprioritert da disse er estimert til å ha lik kostnad. Begge traseene må uansett krysse dagens 50 kV mellom Vagle og Hatteland transformatorstasjoner.

Kombinasjon 3 (alt 1 og 1.4) som er høringspartens foretrukne kombinasjon vil unngå Røyrvikholen som høringsparten beskriver som viktig med tanke på naturmangfold, men vil samtidig medføre at det i kryssing over Figgjoeleven vil bli hengende liner i flere forskjellige plan. Dette kan øke risikoen for fuglekollisjoner i dette området.

2.8 (91) Rogaland bondelag og Klepp bondelag

Svar på høyring av tilleggssøknad frå Lyse Elnett om 132 kV Håland-Tjøtta-Vagle

Rogaland Bondelag og Klepp Bondelag meiner at Alternativ 3 må strykast, og at NVE og Lyse må gå for Alternativ 4. Denne meininga bygger på fleire moment.

Det jordbruksmessige:

I alternativ 3 er det nærleik til ein gard med svinproduksjon og ein gard med hestestall og ridesenter med 28 hestar. Hestar og svin er særdeles varsame for støy, og vil ikkje tole å vere nær ein anleggsplass. Det er og ein frykt for at den faste lyden frå transformatoren vil vere belastande for dyra, då særleg hestane. Rubbhallen som vert nytta til ridehall vil forsterke lyden, og det er dyrt og krevjande å bytte den. Prosjektet er såpass stort og hestehaldet så nær trafostasjonen og anleggsområdet at avbøtande tiltak vil vere store og kostbare.

Dette er eitt dyrevelferdsspørsmål, eit økonomisk spørsmål men og eitt HMS-spørsmål for både ryttrarar og dei som arbeider med dyra. Vil Lyse vere økonomisk ansvarleg viss byggestøyen gjer at ein eller fleire hestar vert skada og så enten må få behandling eller må avlivast. Eller verre, at hesten kastar rytteren, sparkar arbeidar eller gjer anna skade på folk? Byggestøy vil vere så alvorleg at stallen må stengast i byggetida, som reknast å vere på 2 år, og hestane flyttast til ein anna lokasjon. Det ventast at kostnadar nabogardane har i forbindelse med etablering av trafostasjon må kompenseras i sin heilheit. Dette driv opp prisen for trafostasjonen på A3 betrakteleg, og den vil vere høgare enn 4 millionar som er differansen på A3 og A4.

Bøndene Trond Einar og Edit Schei er alvorleg bekymra for at han må leggje ned stallen permanent. Etter å vere nedlagt i 2 år vil det vere nær umogleg å starte opp igjen. Det vil vere ein uverdig slutt på 25 år med hestehald. I dag er han og kona Edit fulltidsengasjerte på bruket, og dei har fleire unge deltidstilsette. Drifta er heilt avhengig av hestane, som står for 2/3-delar av innteninga. Å leggje om til ein alternativ produksjon er svært kostbart då det vil bety betydeleg omlegging av bygg eller nybygg, og det er krevjande marknadssituasjonar og kapasitetsproblem i andre former for husdyrhald. Ved å velje A4 eller A5 unngår ein denne problematikken.

På ein anna nabogard er det grisehald. Griser er òg vare for støy, og det vil utgjere ein betydeleg utfordring for dyrevelferda i grisehuset å vere plassert nær byggestøy over 2 år. Å flytte grisene til eit anna hus vil bety leigekostnadar og meirkostnader til transport, som det ventes å verte kompensert i sin heilheit.

Med andre ord ser me vurderinga av konsekvens for jordbruk som langt meir alvorleg enn i høyringsutkastet.

Born, unge og aktivitet:

Ridesenteret knyta til garden gjer aktivitet til barn og unge samt personar med funksjonshemming. Ridesenteret gjer eit verdifullt aktivitetstilbod med eitt betydeleg nedslagsfelt, i tråd med nasjonale målsetnader. Dette er og ein del av mangfaldet i jordbruket, og ein del av ynskja politiske mål for vår næring. I tillegg skaper dette utfordringar for turvegen som vert nytta av gåande, syklende og ryttrarar. Me viser til rideklubbens høyringssvar for nærare informasjon om deira virke.

Overvatn:

Ved alternativ 3 vil det vere utfordringar med overvatn. Bekken er stengd, og røyra bekken er lagd i ei dimensjonert for nedbørsmengdene i 1982, og held knapt til dagens nedbørsmengd. Skal trafostasjonen auke den belastninga vil det gje betydeleg utfordringar med overvatn, med påførande skade på naboanes eigedom som følgje av flaumproblematikken. Skal Lyse unngå disse utfordringane vil det bety betydelege og kostbare grunnarbeid. Me viser til høyringssvar frå det lokale bekkelaget.

Sakshandsaminga så langt:

Utifrå våre samtalar med dei lokale interessentane ser sakshandsaminga ut til å vere svak. Det er feil i konsekvensane for jordbruk, anlegget vert dominerande i landskapet, og det vert utfordrande for fritidsaktivitetar knyta til hest og til gåande langs turstien.

Saka har kome bardust på naboane, som har fått alt for kort frist på høyringssvar. Som bønder er sommarsesongen hektisk, og dei har lite tid til å summe seg og setje seg ned med å lese sakspapir og forfatte eitt høyringssvar. Manglande kontakt med tilstøytane grunneigarar og naboar kan illustrere ein for kort planleggingsprosess. Det er viktig med ein god og grundig prosess der grunneigarane og lokale interessentar vert høyrde. Me ventar at Lyse må dekkje eventuelle advokatkostandar for nabogrunneigarane som får reelle skader og kostnader knyta til anlegget, i tråd med god skikk i ekspropriasjonssaker.

Me ventar at Lyse dekkjer advokatkostnadane til naboeigedomane som vert råka av dette prosjektet, og ser dei på same måte som den eksproprierte grunneigaren, slik at dei tilstøytane grunneigarane får sine rettigheter ivaretatt og vert høyrde i heile prosessen.

Kostnad:

Alternativ 4 er 4 millionar dyrare enn A3, men berre på papiret. Kunnskapsgrunnlaget ved kostnadane ved A3 har klare svakheiter som følgje av blant anna manglande grunnboring, og me stiller oss undrande over at det ikkje er gjort.

Det er omfattande avbøtande tiltaka som må til for å kunne drifte eitt ridesenter på nabogarden, flytte grisene til eit anna hus og unngå overvatn og støy. Ein risikerer erstatningskrav og

betydelege rettskostnader. Det er openbart at A4 vert billigare enn A3, samt at det vil vere smidigare for prosjektet å velje ein mindre konfliktfylt plassering. Me ber NVE og Lyse gå for A4.

2.8.1 Lyse Elnetts kommentar

Lyse Elnett har omsøkt alternativ 3 for Tjøtta transformatorstasjon. Alternativ 4 er ikke omsøkt og vil kreve ny endringssøknad hvis NVE ønsker at dette alternativet skal omsøkes.

Jordbruksmessige:

Det mest støyende arbeidet ifm. bygging av transformatorstasjonen vil være grunnarbeidet. Dette er forventet å pågå i ca. 3 mnd. Det antas at det er hovedsakelig løsmasser på stasjonstomten slik at det blir lite behov for boring og sprengning. Etter denne perioden vil det være bruk av mobilkran ifm. heising av betongelementer til bygget samt noe sporadisk bruk av andre anleggsmaskiner til transport av masser o.l. Dette forventes å ikke være like støyende som grunnarbeidet. Det antas ca. 8 mnd. fra oppstart anleggsarbeid til bygget er reist. Når bygget er reist vil mye av arbeidet pågå innendørs knyttet til de elektromekaniske anleggene som ikke vil være støyende for omgivelsene.

Som avbøtende tiltak for å redusere støyulemper kan det vurderes om det er hensiktsmessig å eksempelvis legge overskuddsmasser som en midlertidig voll for å skjerme for innsyn og støy i byggefasen. Tiltak kan vurderes nærmere i MTA-plan.

Angående støy i driftsfasen til transformatorstasjonen er det ikke egne forskrifter eller retningslinjer for transformatorstøy. For lydforhold på uteoppholdsareal henviser NS 8175:2012 (støy fra tekniske installasjoner) til retningslinje T-1442 (retningslinjer for støy fra Miljøverndepartementet). T-1442 har en veileder, M-128, som gir anbefaling på hvordan støy bør behandles. M-128 har et eget kapittel som omhandler støy fra transformatorer (kapittel 8.7). Anbefalingene gitt i veilederen er benyttet til å sette grenseverdier for støy i dette prosjektet. For store anlegg knyttet til overføringsnettet vil minimum anbefalte grenseverdier for industristøy i T-1442 benyttes. Anbefalt grenseverdi er Lden 50 dB, og for å tilfredsstille grensen må støynivået ikke overstige 43 dB. For mindre anlegg i boligområder anbefales grenseverdiene gitt i NS 8175:2012 klasse C. Her er det angitt et utendørs nattkrav på 30 dB. Grisehuset til høringsparten ligger innenfor sonen med støy mellom 35-40 dB iht. støyberegningen som er utført. Stallen ligger innenfor sonen med beregnet støy mellom 25-30 dB, dvs. innenfor anbefalt støynivå for boliger. Det er mulig å utføre avbøtende tiltak som å montere lydfeller på lufterister på transformatornisje, samt montere absorbenter inne i transformatornisjen for å redusere støynivåene.

Mye av støyen i anleggsperioden vil være fra anleggsmaskiner ifm. opparbeidelse av adkomstveg, byggegrop og masseutskifting. Det antas at denne støyen kan minne om traktorer

og redskaper som ofte benyttes i landbruket i dag, men med vesentlig lengre varighet sammenlignet med gjødselspreiing, slått og lignende aktivitet.

Barn, unge, aktivitet:

Høringsparten skriver ikke hva som vil bli utfordrende med tanke på turstien.

Det vil bli støy ifm. anleggsperioden, samt trafikk inn og ut til anleggsområdet, men etter denne perioden vil stien kunne benyttes som før. Noe hørbar støy fra transformatorene kan en forvente ettersom stien går gjennom sonene med beregnet støy mellom 40-50 dB.

Overvann:

Ettersom stasjonen ligger i et område som også i dag er en del av nedslagsfeltet til kanalen vil den ikke øke den totale belastningen.

Arealet som vil bli bebyggt eller planert vil ha en overflate på ca. 3,3 daa. Det er ikke på nåværende tidspunkt laget detaljerte planer for hvordan overvannet skal håndteres, men det antas at det vil bli behov for fordrøyningskummer/basseng eller lignende og dette vil avklares i detaljprosjektering av stasjonen.

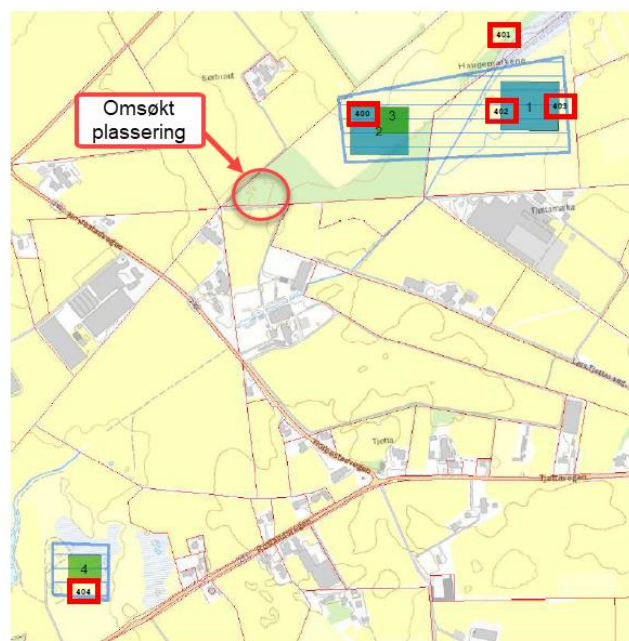
Saksbehandling så langt:

Lyse Elnett er enig i at det burde vært bedre dialog i forkant av innsending av konsesjonssøknaden. Beklageligvis ble ikke alle som kan bli berørt av stasjonen kontaktet i forkant grunnet en feilvurdering av hvem som skulle kontaktes. Lyse Elnett vil endre rutinene sine mht. dette.

Kostnad:

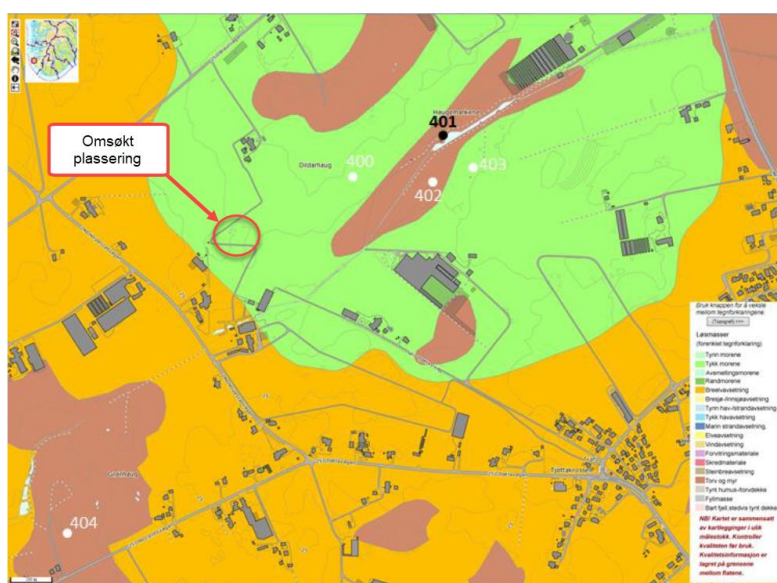
Det er riktig at det ikke er utført grunnundersøkelser på akkurat det området stasjonen er omsøkt. Det ble i 2016 utført grunnundersøkelser noe lenger nordøst på de meldte plasseringene for Tjøtta transformatorstasjon alternativ 1, 2, 3 og 4. Det vil bli utført mer detaljerte undersøkelser før bygging starter for å sikre godt prosjekteringsunderlag, men basert på løsmassekart for området samt grunnundersøkelsene antas det at omsøkt stasjon ligger på et område med tykk morene.

Kart fra rapporten for grunnundersøkelsene som ble utført i 2016 viser punktene der det er utført boring (røde firkanter):

Figur 5: Oversiktskart – Alternative plasseringer til Tjøtta stasjon

Løsmassekart:

Figur 5: Løsmassekart over sonderboringene på Tjøtta. Det svarte punktet indikerer hvor det er tatt ut prøver for kornfordelingsanalyser, mens de hvite punktene er plasser hvor det er gjort borer.

2.9 (94) Knut Hatteland

En ber NVE pålegge Lyse å legge strekket Hatteland - Tjøtta i jordkabel. Stortingsmelding fra 2012 sier at en skal benytte luftstrekk som hovedregel. Men det kan i spesielle tilfeller nyttes jordkabel. Område som en ønsker jordkabel i er Tinghaug/Krosshaug som er et historisk område der en antar at Norges første domstol var, og er av svært stor historisk verdi. En kan sammenligne dette område med Stiklestad i Trøndelag.

Videre har Klepp Kommune vist en stor vilje til å være med å dekke deler av ekstrakostnaden for jordkabelen for å spare dette historiske området for de neste generasjoner. Så ekstrakostnaden for prosjektet er svært lav, og faren for at dette skal føre til presedens i andre områder er lav sidan området er av stor historisk verdi, kombinert med ekstern delfinansiering.

2.9.1 Lyse Elnetts kommentar

Lyse Elnett viser til kapittel 4.6.1 i tilleggssøknaden. Merkostnaden knyttet til bruk av jordkabel på den aktuelle strekningen er beregnet til ca. 30 MNOK i nåverdi.

Det er dialog med Klepp kommune angående ekstern finansiering av jordkabel, men det er foreløpig ikke konkretisert størrelse på beløp eller inngått noen avtale om finansiering.

2.10 (95) Jan Mange Lunde

Jeg er grunneier på g.nr.51, b.nr.4 og får kraftlinjen over min eiendom.

Jeg er generelt negativ til å få kraftlinje over min eiendom, men om den kommer så ønsker jeg at det berører mitt areal så lite som mulig.

Etter møte med lyse sine representanter på åpen kontordag 17.juni på Ganddal bydelshus, fikk jeg vite at det var plass og mulighet til å trekke kraftlinje «1» som går ut fra Vagle transformatorstasjon enda nærmere eksisterende linje (lenger øst). Dette er noe jeg er meget opptatt av, da det planlegges å etablere nytt gårdstun på toppen av min eiendom som følge av at jeg mister alle mine bygninger til industriutbygging på Vagle.

At linjen blir trukket nærmere eksisterende linje vil påvirke hensynssoner i forhold til bygging.

Videre foretrekkes det at linje alternativ «1.4» utgår, og at det er alternativ «1» som blir brukt. Dette medfører mindre konsekvenser av mine områder, samt at riggområde R28 som er på

fulldyrket mark utgår. Jeg ønsker også at riggområde R27 endres slik at det ikke berører dyrket mark.

Jeg ser også at dere planlegger å bruke min vei V60 inn til anlegget. Dette er en traktorvei uten fast dekke, som er meget bratt på enkelte områder. Jeg er veldig bekymret for at denne blir ødelagt ved bruk av store tunge kjøretøyer. Om denne veien skal brukes, må nok denne legges om på de bratteste partiene og asfalteres.

2.10.1 Lyse Elnetts kommentar

Det er riktig at det i utgangspunktet er mulig å redusere avstanden mellom omsøkt 132 kV ledning og eksisterende 50 kV. Avstanden senter-senter mellom 132 og 50 kV er ca. 25 m ved kryssing og øker til ca. 32 m ved Vagle transformatorstasjon. Så lenge det ikke er andre konflikter er det i utgangspunktet mulig å redusere avstanden til ca. 20 m senter-senter (ca. 10 m mellom ytterfaser).

Løsningen som er omsøkt er tegnet opp for å få rett strekk fra punktet der ny 132 kV krysser eksisterende 50 kV til endemast ved Vagle transformatorstasjon. Endemasten er plassert for å være minst til hinder for fremtidig utvidelse av transformatorstasjon med flere transformatornisjer samt for å unngå konflikt med gassledning og veg som går i området. For å redusere avstand mellom 132 og 50 kV må endemasten flyttes lenger øst og det må da ses nærmere på om det vil oppstå konflikter og om det medfører flere vinkler på ledningen.

Angående endring av R27 så vil dette vurderes nærmere i MTA-plan i dialog med grunneier. Hvis det er mulig å unngå bruk av dyrket mark er Lyse Elnett positive til justeringer i samråd med grunneier.

Behov for mindre oppgradering av V60 vil også vurderes i en MTA-plan. Tilstanden på vegen vil dokumenteres før oppstart av anleggsarbeid slik at eventuelle skader på vegen blir identifisert og utbedret i ettertid.

2.11 (96) Bryne Hestesportsklubb

Det er blitt informert om at det er planlagt bygging av en transformatorstasjon som vil grense til rideanlegget der Bryne Hestesportsklubb holder til. Rideklubben ble opprettet i 2004 og er tilsluttet Norges Rytterforbund og dermed også Norges Idrettsforbund. I 2020 hadde klubben 59 medlemmer. Klubben arrangerer treninger flere ganger ukentlig både dagtid og kveldstid, også stevner i «normalår». Medlemsmassen består av både barn, ungdom, voksne, seniorer hvor det også er handicap og andre utfordringer.

Hester er av instinkt fluktdyr. De reagerer ofte med å «løpe ut»/stikke av, hvis de blir skremt. Dette vil fort kunne føre til farlige situasjoner, og er særlig aktuelt i forbindelse med anleggsperioden av en eventuell transformatorstasjon.

Hester er også svært sensitive og kan reagere sterkt på støy og større endringer. Stress over tid kan være utløsende faktor for flere alvorlige sykdommer hos hester, bla magesår.

Mange av rytterne i Bryne Hestesportsklubb har valgt Tjøtta fordi det er et rolig sted uten for mye støy og andre stressmomenter. Vi er redde for at anleggsvirksomhet og en transformatorstasjon i umiddelbar nærhet til ridesenteret vil gjøre at flere kan velge å bytte stall, og at dette vil virke negativt inn på videre rekruttering, og med det true fremtiden til klubben.

2.11.1 Lyse Elnetts kommentar

Mye av støyen i anleggsperioden vil være fra anleggsmaskiner ifm. opparbeidelse av adkomstveg, byggegrop og masseutskifting. Det antas at denne støyen kan minne om traktorer og redskaper som ofte benyttes i landbruket i dag, men med vesentlig lengre varighet sammenlignet med gjødselspreiing, slått og lignende aktivitet. Det antas at den mest intensive perioden vil vare i ca. 3 mnd., mens det tar ca. 8 mnd. å reise bygget. Deretter vil mye av arbeidet pågå innendørs.

God dialog og planlegging av arbeid i anleggsfasen vil være viktig.

2.12 (97) Edit og Trond Schei

Saksnummer 201912940 - Lyse Elnett AS

Merknad/protest mot transformatorstasjon på Tjøtta

Fra gnr. 18, bnr. 15, 1120 Klepp Kommune - Horpestadvegen 212, 4341 Bryne

Jeg skriver på vegne av grunneierne av gnr. 18, bnr. 15, i Klepp kommune, Edit og Trond Schei.

Det vises til Lyse Elnett AS'søknad om konsesjon. I tråd med varsel inngis høringssvar innen frist 30.6.21.

Gnr. 18, bnr 15 i Klepp i forhold til transformatorsjon på Tjøtta.

Følger så bilder med beskrivelse over området og stasjonen

2 Merknader

Ovennevnte bilde anskueliggjør i seg selv det at en transformator stasjon av et slikt format, vil påvirke. Nærforingsulempene vil kunne bli store. Jeg vil nedenfor i grove trekk gjennomgå hvordan.

2.1 Kombinert gårdsdrift og næringsdrift

Jeg velger innledningsvis å vise til egen redegjørelse fra Trond og Edit Schei, hjemmelshavere av gr. 18, bnr. 15 i Klepp kommune:

Bilag 1: Redegjørelse til høringssvar

Bilag 2: Artikkel Jærbladet 28.6.2021 med bilder.

Som det fremgår av redegjørelsen og avisartikkelen har de en omfattende landbruksdrift med melkekyr samt med produksjon av fôr til dyrene.

Fra ca. 1995 ble det i tillegg etablert næring med hest på gården, noe som både da og nå er ønsket av myndighetene. Jeg viser bla. til «Hesten som ressurs» for lokal næringsutvikling av 25.08.2018, tilgjengelig via regjerings sider.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/hesten-som-ressurs---lokal-naringsutvikling2/id2601834/>

Av samme grunner tillot Klepp kommune den gang-- med tilslutning fra Fylkesmannen i Rogaland-Landbruks delvis omdisponering av landbruksjorda til næringsdrift med hest. Hovedargumentene som Fylkesmannen fremførte for å gi dispensasjon til omdisponering, var å

"styrke inntektsgrunnlaget på garden, og gi en arbeidsplass for ein av bebuande på garden. Det er stor trong for hesteplassar i distriktet, og utleiege av slike med tilhøyrande areal til ridning vil vere ei vesentlig tilleggsnæring på garden. Etter ei samla vurdering finn vi derfor rett til å gi dispensasjon til omdisponering av dyrka jord for å utvide drifta."

Jeg vedlegger;

Bilag 3: Møtebøker, vedtak fra landbruksstyret og Fylkesmannen i Rogaland.

Gården og ikke minst nærområdet er med andre ord utviklet over en tidsperiode på ca. 26 år, og med uttrykkelig omdisponering i de siste 18 år- Det er således tale om en næringform og et varemerke som det tar meget lang tid til å bygge opp før det er regningssvarende. Pr. i dag utgjør inntektene fra næringsdriften om lag 2/3 av gårdens driftsgrunnlag. Det er altså avgjørende for driften. Særlig en av driftsbygningene er også spesielt bygget for næringsdrift med hest, og kan ikke endres uten fullstendig ombygging av konstruksjonen.

Klepp kommune har for øvrig via vedlegg bekreftet at næringsdriften ble innvilget i tråd med politiske føringer. Til orientering vedlegges et knippe/utdrag fra relevante planer fra den tiden;

Bilag 4: Utdrag; planer vedr. landbruk/næring.

Markessensitivt og markedsorientert næring

Grunneierne har av samme grunner som nevnt ovenfor svært god bransjekunnskap, ervervet gjennom lang erfaring. Næringen vokste frem for å dekke et markedsorientert behov.

Grunneierene vet for det første at hester er kjent som "vare dyr", noe som igjen har underbygges med forskrift om velferd for hest, FOR-2005-06-02-505. Det er strenge krav til støy, bla. i forskriftens §11, §11.

"Støy"

Hester skal ikke utsettes for unødig støy. Støynivået skal være så lavt at det ikke på noe sted i dyrerommet er til ulempe for hestene." Det er ut fra hensynet bak regelen ingen grunn til å tolke det slik at tilsvarende krav ikke gjør seg gjeldende generelt.

For det andre; Det at hester og hestenæringen er sensitiv for ytre påvirkning, er kjent i "hestemiljøet". Av samme årsak har grunneier en begrunnet frykt for at kundene vil se svært skeptisk særlig på anleggsperioden. Det kan ikke garanteres, men grunneier har en begrunnet frykt om kundeflukst ved at hesteeierne ikke får utøvd den "tjenesten" de har kjøpt. Kundene forventer selv stillhet og landslike omgivelser, egnet for å sikre hestene ro. Det oppfattes å være en forutsetning for å kunne ivareta sikkerhet/HMS for de som rir og håndterer dyrene.

Dersom spådommen slår til slik grunneier både frykter og forventer, vil også en transformatorstasjon så nært, være et viktig argument for kundene til å forsvinne under anleggsperioden- og ikke returnerer dersom det finnes alternative hestegårder uten denne ulempen. Det er således tale om en sensitiv type næringsdrift.

Under anleggsfasen fryktes det hendelser der dyrene blir skremt, og de kan reagere "voldsomt" jf. Grunneiers egne uttalelser.

Grunneier vil anføre at all den tid det er utredet- og faktisk finnes fullgode alternativer- vil det bli å betrakte som "unødig" støy- både på kort (anleggstid) og lengre sikt- i lovens forstand.

Ser man hen de naboettslige begrep "ututvande" eller "urimelig" skade eller ulempe, heter det seg at ulemper som lar seg overvinne innenfor det teknisk og økonomisk forsvarlige, også forplikter grannen til å gjøre dette. Av samme grunn vil Lyse Elnett AS få eget brev på det grunnlag. Det er tale om et milliardprosjekt, der en fordyrelse på få millioner ved å velge et annet alternativ (alternativ 4), ikke vil ha noen signifikant betydning for kraftselskapet som pulveriserer kostandene. Motsatt- vil det ha stor betydning for grunneierne og den etablerte drift. Det vil være fullt forsvarlig å velge alternativer.

Utredningen er av samme grunn mangelfull

Utredningen synliggjør på ingen måte overnevnte utfordringer, og hevder at landbruksinteressen er "ubetydelig" og merket med fargekoden grønn. Også overvannspoblematikk mv. er utilstrekkelig utredet.

Med henvisning til bilag 3 ovenfor, må det nevnes at betingelsen fra dette offentlige for omdisponeringen, var tilbakefall til jordbruksvirksomhet dersom næringen opphørte. Med andre ord vil jordbruksinteressen bli rammet i begge tilfeller-- enten ved at gårdens inntektsgrunnlag settes i fare gjennom tap i næring-- og/eller ved at jordbruket rammes av ulike næringsulempers hvis det skulle skje.

Overvannsproblematikken- med et planlagt fordrøyningsbasseng- vil ifølge grunneier og personer han har diskutert med- ikke være en tilstrekkelig løsning. Han har allerede erfart at dimensjonene på bekken over hans eiendom- "Raudabekken", er for liten ved store nedbørsmengder. Et fordrøyningsbasseng vil videre kunne påvirke omgivelsene på en slik at måte at jordsmonnet i mindre grad "svelger" unna overvannet. Lyse Elnett AS vil ha et selvstendig ansvar for konsekvensene det kan påføre omgivelsene, sml. Vannressursloven §2, og begrepet "enhver":

"Enhver skal opptre aktsomt for å unngå skade eller ulempe i vassdraget for allmenne eller private interesser."

Transformatorstasjonen er planlagt på et høydedrag i forhold til omkringliggende eiendommer og terreng, mens "Raudabekken" over grunneiers eiendom naturlig nok ligger lavest i terrenget.

Frykten går på at overbygging og endring av naturlandskapet og dermed overvannshåndteringen, kan påvirke naturlig/tradisjonell drenering, føre til oversvømmelser og/eller destabilisere jordmasser. Dette er viet alt for lite fokus i utredningen. At skadetrenden er økende, er bla. omtalt i de tall som Finans Norge opererer med- med utbetalinger på millarder for overvannsrelaterte skader.

3.0 Oppsummert

Selv om bare en del av ulempene skulle slå til, er hovedbudskapet at det i et samfunnsperspektiv vil være bedre å velge alternativ 4. Risiko er et produkt av sannsynlig og konsekvens. Her anser grunneier at sannsynligheten i seg selv for at næringsdriften rammes direkte og indirekte (hesteeiernes valg i forlengelsen av dette) er stor, at sannsynligheten for støyplager og for uheldig endring av overvannshåndteringen, er moderat til høy. Uansett vil konsekvensene være høye om bare noe av dette slår til. Det blir kostnader og økonomiske tap han i tilfelle vil måtte rette mot nettverkseier/"tiltakshaver" /, søker om konsesjon.

Dersom næringsdriften og inntekstgrunnlaget svekkes, vil det ha ringvirkninger- ikke bare for gården- men lokalt og for kommunens inntekter. Det vises her til bla. Til Fylkesmannens klare begrunnelse for selve omdisponeringen. Både nasjonale og lokale næringshensyn/landbrukshensyn, taler derfor med tyngde mot plasseringen.

Selv om NVE skulle bedømme sannsynligheten for at "noe" av dette inntre som "lav" i seg selv, vil skadens omfang/ringvirkningene kunne være så vidt store, at det i en tradisjonell risikovurdering bør lede til at NVE her uansett anbefaler Lyse Elnett AS å omsøke et annet alternativ.

Grunneier foreslår alternativ 4, dvs. en annen plassering. I motsatt fall tar man en villet risiko som i tilfelle vil kunne ramme hardt.

MED VENNLIG HILSEN HÅKON PINDERØD ELIASSEN (advokat)

Vi er blitt informert om planer om bygging av en transformatorstasjon på Tjøtta. Denne vil grense til vårt gårdsbruk på to sider.

Vi driver gr. 18 br. 15 i Klepp kommune med melke- og kjøtt produksjon (170 000 l/ fullt påsett), og i tillegg har vi fra 1995 gradvis bygget opp et ridesenter på gården. Dagens anlegg med ridehall, ridestier, paddocer, dagbeite og stallplass til 28 hester var ferdig i 2002. Fra 2004 har Bryne Hestesportsklubb vært tilknyttet anlegget. Vi leier ut stall-plasser og står for foring og daglig håndtering av hestene. Vi er begge fulltids-sysselsatt på gården. I 2020 utgjorde inntekten fra ridesenteret 2/3 av totalinntekten vår.

Den planlagte transformatorstasjonen vil grense direkte inn mot selve heste-anlegget. Dette mener vi vil kunne føre til en uholdbar situasjon i forbindelse med både den daglige håndteringen av hestene og ridning med tanke på støy og bråk i anleggsperioden. Hester er fluktdyr og reagerer tidvis voldsomt på selv mindre forstyrrelser. Vi antar at flere kunder vil velge å flytte hestene sine til andre staller hvis det blir utfordrende å ri på grunn av anleggs-støy. Vi er også redd for at en del kunder vil reagere negativt på selve transformatorstasjonen, da mange er skeptiske til stråle- og lydbelastningen et slikt anlegg vil ha på hesten deres. Ridebane og ridehall og ikke minst dagbeitet er innenfor støysirklene fra transformatoren som er skissert i høringsdokumentet. Vi er avhengige av at så å si alle stallplassene er utleid, for å kunne drive med overskudd. Da er det nødvendig å ha et tilbud som kunder foretrekker framfor andre tilbydere av stallplass, og vi er redd for at plasseringen av en transformatorstasjon kant i kant med hestebeite og ridesenter vil være et utslagsgivende negativt element. Vår vurdering er at eventuelle avhjelpende tiltak som jordvoll eller støyskjerm vil være utilstrekkelig. Et annet moment for oss er overvannet fra et eventuelt transformatoranlegg. Raudabekken, som går gjennom vår eiendom, er allerede til tider så flomstor at den flyter inn i bygninger. Vi har etablert

rensedamner som tar av for mye, men de er som sagt allerede tidvis utilstrekkelige. Bekken er lagt i rør på 1980-tallet gjennom eiendommen til naboene nedstrøms, og rørene der er ikke dimensjonert for dagens nedbørsmengder. Med fremtidens værprognoser er vi bekymret for hyppigere oversvømmelser i forbindelse med tilleggs-vannet fra en eventuell trafostasjon. I heftet fra Lyse «Ny 132 kV kraft ledning Håland - Vagle» 4.2.7 vurderes lokaliseringalternativer av Tjøtta transformatorstasjon. Vår henstilling vil være at man heller går inn for alternativ 1, eller alternativ 4. Hvis man velger alternativ 1, bør det utarbeides plan for forsinkelse av overflatevannavrenning, ettersom dette vil belaste samme nedslagsfelt i Raudabekken. Som en kommentar har vi lyst til å tilføye at vi finner Lyse utarbeiding av saken utilstrekkelig. Som nærmeste nabo på to sider av den planlagte trafostasjonen, eier av veien (RMP) rundt (som blir definert som sikringssone), samt eier av enga som er ett av to alternativ avsatt til riggområde er vi verken blitt informert eller forespurt i forbindelse med planlegging. All info har kommet som ferdige planer i posten eller vi har måtte søke det opp på nettet. Dette antyder mangelfull oversikt og dårlig risiko- og konsekvensanalyse. Vi stiller oss også spørrende til kostandsdifferensen oppgitt i tabell 7 i tidligere nevnt hefte, ettersom grunnboring kun er utført i forbindelse med alternativ 1 og 4.

2.12.1 Lyse Elnetts kommentar

Mye av støyen i anleggsperioden vil være fra anleggsmaskiner ifm. opparbeidelse av adkomstveg, byggegrop og masseutskifting. Det antas at denne støyen kan minne om traktorer og redskaper som ofte benyttes i landbruket i dag, men med vesentlig lengre varighet sammenlignet med gjødselsspreiing, slått og lignende aktivitet. Det antas at den mest intensive perioden vil vare i ca. 3 mnd., mens det tar ca. 8 mnd. å reise bygget. Deretter vil mye av arbeidet pågå innendørs. Dette er basert på erfaringer fra andre prosjekter i Lyse Elnett.

Angående vurdering av konsekvenser for landbruk så er det hovedsakelig direkte arealbruk som er tatt med i den vurderingen. Ettersom stasjonen er omsøkt i et område som i dag er skog så ble konsekvensen for landbruk vurdert til å være liten. Sånn sett er det riktig at konsekvensene for virksomheten til høringsparten ikke er en del av konsekvensvurderingen for alternativene.

Ettersom stasjonen ligger i et område som også i dag er en del av nedslagsfeltet til kanalen vil den ikke øke den totale belastningen. Arealet som vil bli bebygget eller asfaltert vil ha en overflate på ca. 3,3 daa. Det er ikke på nåværende tidspunkt laget detaljerte planer for hvordan overvannet skal håndteres, men det antas at det vil bli behov for fordrøyningskummer/basseng eller lignende og dette vil vurderes i detaljprosjektering av stasjonen.

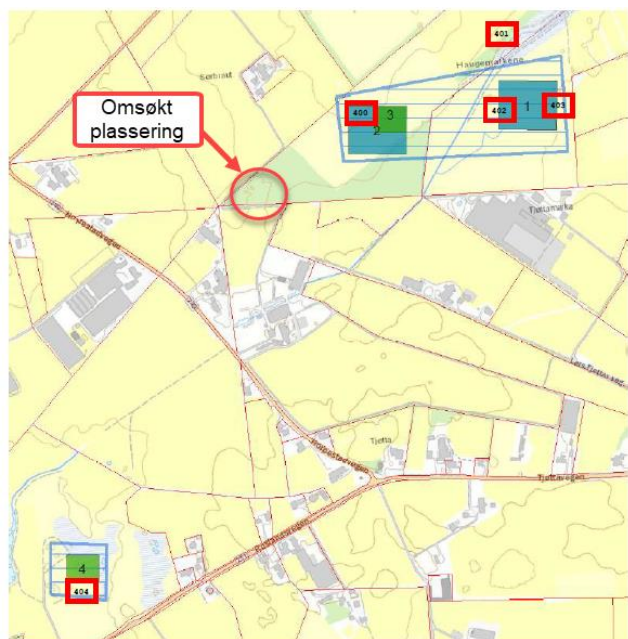
Angående valg av alternativ 1 eller 4 i stedet for 3 så pågår det i dag arbeid med å dyrke opp området alternativ 1 ligger på (Lyse Elnett fikk informasjon om det på befaring med grunneier i

slutten på juni). Alternativ 4 er forventet å ha høyere kostnader som beskrevet i søknaden. Alternativ 3 vil legge best til rette for fremføring av distribusjonsnett til KE Nett og det forventes at dette alternativet vil ha 10-15 MNOK lavere kostnader for distribusjonsnettet de neste 10 år.

Som høringsparten skriver var det mangelfull informasjon i forkant av at søknad ble sendt inn. Det skjedde dessverre en feil som gjorde at høringsparten ikke ble kontaktet i forkant og det beklager Lyse Elnett. Lyse Elnett vil endre rutinene sine mht. dette.

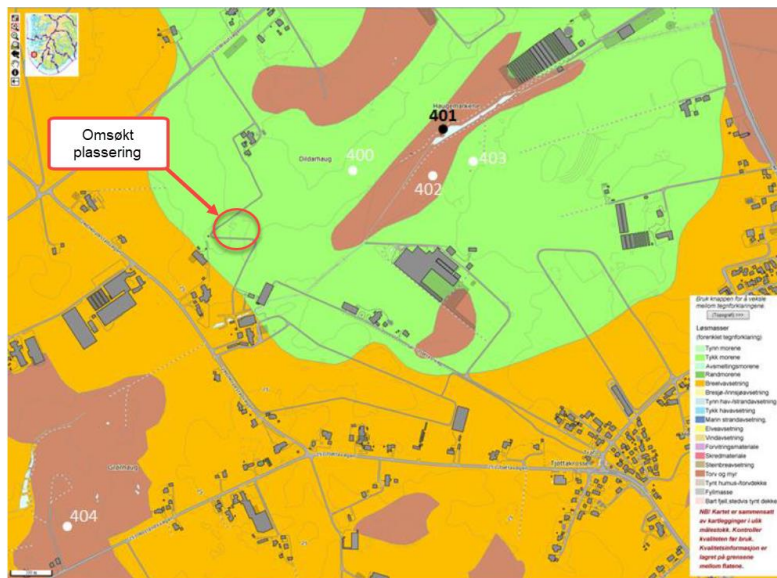
Det er riktig at det ikke er utført grunnundersøkelser på akkurat det området stasjonen er omsøkt. Det ble i 2016 utført grunnundersøkelser noe lenger nordøst på de meldte plasseringene for Tjøtta transformatorstasjon alternativ 1, 2, 3 og 4. Det vil bli utført mer detaljerte undersøkelser før bygging starter for å sikre godt prosjekteringsunderlag, men basert på løsmassekart for området samt grunnundersøkelsene antas det at omsøkt stasjon ligger på et område med tykk morene.

Kart fra rapporten for grunnundersøkelsene som ble utført i 2016 viser punktene der det er utført boring (røde firkanter):

Figur 5: Oversiktskart – Alternative plasseringer til Tjøtta stasjon

Løsmassekart:

Figur 5: Løsmassekart over sonderboringene på Tjøtta. Det svarte punktet indikerer hvor det er tatt ut prøver for kornfordelingsanalyser, mens de hvite punktene er plasser hvor det er gjort boringer.

2.13(98) Bane NOR

Vi viser til høringsbrev fra NVE av 03.05.2021 for tilleggssøknad fra Lyse Elnett i ovennevnte sak.

Bane NOR viser generelt til våre tidligere høringskommentarer i vårt brev til NVE av 27.02.2020.

Vi gjør spesielt oppmerksom på at Lyse Elnett ved sitt tiltak planlegger å krysse jernbanesporet på to steder, og i den forbindelse vil vi vise til jernbanelovens §10 med byggegrense på 30m fra nærmeste spormidte. Plasseringen av faste installasjoner som master eller annet har betydning for jernbanen og fremtidig utvikling av jernbaneinfrastrukturen.

Viktig moment i jernbaneloven er hensynet til jernbanesikkerheten, jernbanenes uforstyrrede drift, behovet for vedlikehold og ikke minst mulige senere utvidelse av kjøreveien. Tiltak innenfor 30m fra nærmeste spormidte må derfor søkes Bane NOR om tillatelse i henhold til Jernbanelovens §10, samt inngå kryss og nærføringsavtale mellom Bane NOR og ledningseier.

Vi gjør også oppmerksom på at det må tas hensyn til planlagt dobbeltspor Sandnes – Nærbø. Arbeidet med planlegging av dobbeltsporet er startet opp, men det knytter seg noe usikkerhet om eksakt plassering av nytt dobbeltspor. Det gjøres oppmerksom på at i Time kommune sin kommuneplan er det lagt inn en båndleggingssone for et fremtidig dobbeltspor.

2.13.1 Lyse Elnetts kommentar

Lyse Elnett vil ta kontakt med Bane NOR i forbindelse med detaljprosjektering for å inngå kryss- og nærføringsavtaler for krysningspunktene.

Så vidt Lyse Elnett kan se er det ikke konflikt med utvidelse til fremtidig dobbeltspor og omsøkt 132 kV kraftledning utover at kraftledningen må krysse over jernbanen.

2.14 (99) Statnett

Statnett viser til brev datert 03.05.2021 vedrørende tilleggssøknad fra Lyse Elnett om 132 kV Håland-Tjøtta-Vagle.

Lyse Elnett søkte opprinnelig om ny kraftledning fra Håland til Fagrafjell, og søker nå om endring til ny kraftledning fra Håland til Vagle. Statnett er positive til at en med endringen unngår kryssing med Statnetts ledninger Fagrafjell- Bærheim 1 og 2. Statnett er videre positive til en overgang til lavohmig jording av regionalnettet. Statnett forutsetter at leveringssikkerheten inn mot Fagrafjell ivaretas på en tilfredsstillende måte.

Lyse Elnett søkte opprinnelig om ny kraftledning fra Håland til Fagrafjell oktober 2019. NVE ba deretter Lyse Elnett vurdere hvorvidt Håland-Fagrafjell kan endres til Håland-Vagle, for å redusere belastningen med mange kraftledninger i området mellom Fagrafjell og Vagle. Lyse Elnett ba Statnett om en avklaring på hvordan vi stiller oss til en slik endring. Vi har gitt Lyse Elnett en positiv tilbakemelding, med visse forbehold om endring i systemjording i 132 kV-regionalnettet.

Vurderingene er oversendt Lyse Elnett 22.02.2021. Lyse Elnett søker nå NVE om endring fra tidligere konsesjonssøknad til ny kraftledning mellom Håland og Vagle. Lyse Elnetts opprinnelig omsøkte ledning fra Håland til Fagrafjell var planlagt å krysse Statnetts 300 kV ledninger mellom Fagrafjell og Stokkeland på Eikelandsmyra. Statnett svarte i høringsuttalelse til opprinnelig søknad Håland- Fagrafjell 31.03.2020 at vi trengte ytterligere informasjon i forbindelse med kryssing av våre 300 kV ledninger på Eikelandsmyra. Vi mottok detaljer fra Lyse Elnett om kryssingen og konkluderte med at denne var i henhold til gjeldende forskriftskrav. Denne kryssingen er ikke lenger aktuell med ny løsning til Vagle stasjon i stedet for til Fagrafjell.

En endring fra Håland-Fagrafjell til Håland-Vagle innebærer at det kun vil gå to 132 kV-ledninger ut fra Fagrafjell stasjon, mot tidligere tre. Lyse Elnett har foretatt lastflytanalyser som viser at leveringssikkerheten inn til Fagrafjell fortsatt vil være tilfredsstillende med den nye nettstrukturen

i regionalnettet. Statnett forutsetter at Lyse Elnett ivaretar vurderinger og analyser for å sikre tilstrekkelig forsyningssikkerhet i regionalnettet.

Det nye 132 kV-nettet på Jæren bygges som lavohmig jordet. Det eksisterende 132 kV-nettet som også skal forsynes fra Fagrafjell er i dag spolejordet. Lyse Elnett planlegger å bygge om dette til lavohmig jording. Statnett er positive til dette, da vi dermed kan drifte de tre transformatorene i Fagrafjell samlet. Alternativt måtte transformatorene i Fagrafjell driftes delt mot de to ulike regionalnettene. En samlet drift på Fagrafjell gjør at transformatorene kan være momentan reserve for hverandre, det vil dermed øke leveringssikkerheten og tilrettelegge for økt forbruk i nettet uten å øke transformeringskapasiteten.

At ombyggingen skjer i henhold til tidsplanen skissert av Lyse Elnett er avgjørende for at Statnett skal kunne avvikle Stokkeland stasjon som planlagt. Dersom dette ikke er klart før Fagrafjell settes i drift i 2023 må forbruket i Jærnettet forsynes midlertidig fra Bjerkreim. Det er derfor viktig at Lyse Elnett orienterer oss løpende om framdrift i prosjektet. Statnetts prosjekt i Fagrafjell vil følge opp dialog og samarbeid med Lyse Elnett om systemjording og konsekvenser for Fagrafjell-prosjektet.

Anleggenes funksjonsegenskaper er gjenstand for offentlig rettslig vedtak av systemansvarlig iht. forskrift om systemansvaret §14. Anleggene tillates ikke idriftsatt uten slikt vedtak, ref. veiledning gitt på våre nettsider.

Konsesjonær har ansvaret for å avklare anleggenes funksjonalitetsegenskaper før anleggene settes i bestilling, det vil si i god tid før planlagt idriftssettelse.

Vi gjør også oppmerksom på at søknad om funksjonalitet iht. fos § 14, skjer uavhengig av prosessen for å søke om nettkapasitet til ny produksjon og forbruk (nettilknytning). Vi oppfordrer til å starte denne prosessen tidlig. Les mer om nettilknytning på våre nettsider.

Opprinnelig omsøkt ledning fra Vagle til Fagrafjell skulle krysse Statnetts ledninger Fagrafjell-Bærheim 1 og 2 nord for Fagrafjell stasjon ved Eikelandsmyra. Statnett er positive til at ledningen ikke lenger skal krysse her.

Statnett har begynt prosessen med å planlegge ny 420 kV ledning fra Fagrafjell til Bærheim. Den omsøkte ledningen Håland-Vagle vil krysse Statnetts planlagte nye ledning Fagrafjell-Bærheim sør for Vagle, ved Vagleskogen. Krysningpunkt vil avhenge av Statnetts endelige trasevalg. Det bør legges til rette for at begge ledningers trasevalg er slik at de ikke er til hinder for hverandre under bygging og vedlikehold. Spesielt viktig er traseen sør for Vagleskogen, slik at den totale utbyggingen av kraftledninger i området gjøres så skånsomt som mulig.

2.14.1 Lyse Elnetts kommentar

Lyse Elnett vil ha dialog med Statnett angående kryssing av omsøkt 132 kV og meldt 420 kV nå som planene til Statnett begynner å bli mer konkrete.

Oppdatert søknad i henhold til § 14 i Forskrift om systemansvaret i kraftsystemet vil også sendes til Statnett.

2.15 (100) Raudabekk bekkelag

Under møtet med representanter fra Lyse elnett og Klepp Energi 21/5 -21 kom det fram at vann fra trafostasjon, alternativ 3 skulle slippes ut i Raudabekken.

Raudabekk bekkelag vil fraråde dette pga allerede eksisterende kapasitetsproblem.

Raudabekken ble lukket over gr.18 br.19 sin eiendom i 1982 i samarbeid med gr.27 br.5 etter datidens norm. (kilde: braArkiv, Klepp kommune) Dette fungerer nå tidvis som en flaskehals ved store nedbørsmengder, og dreneringen fungerer dårlig hos begge bruk når hovedrøret går fullt.

Gr.18 br.15 er siste bruk før lukking. Her er det etablert rensedam-anlegg for å hindre flom i stallbygg ca. år 2002. Dette har hjulpet en del, men fortsatt kan det oppstå problemer.

Raudabekken har stor betydning for drenering av landbruksjord for alle bruk langs bekken.

Ett avbøtende tiltak kan være forsinkelsesbasseng, men dette vil fort kunne gi nye problemer med høyere vannspeil og dermed dårligere/senere drenering av tiliggende landbruksjord.

Raudabekk bekkelag vil på grunnlag av dette innstille trafostasjon-tomt alternativ 4 fordi den ligger nedenfor lukkingen.

2.15.1 Lyse Elnetts kommentar

Ettersom stasjonen ligger i et område som også i dag er en del av nedslagsfeltet til kanalen vil den ikke øke den totale belastningen.

Arealet som vil bli bebygget eller asfaltert vil ha en overflate på ca. 3,3 daa. Det er ikke på nåværende tidspunkt vurdert hvordan overvannet skal håndteres, men det antas at det kan bli behov for fordrøyningskummer/basseng eller lignende og dette vil avklares i detaljprosjektering av stasjonen.

2.16 (101) Frode Førland

Jordkabel bør være eneste alternativ på Jæren, og da særlig mtp. Trase Re hvor man så enkelt og kostnadseffektivt kan grave ned kabelen. Jordkabel gir minst mulig ulemper både på kort og lang sikt for alle parter, og vil også kunne argumenteres for å være mest kostnadseffektivt på lenger sikt for utbygger. Utbygger vil med jordkabel nærmest ubemerket kunne velge hvilket trase de vil, og man etablerer en løsning som også de nærmeste ti år tåler dagens lys.

Jordbruket vil kun kort tid under utbyggingen oppleve noen mindre begrensninger, og nærliggende eiendommer en kort periode med anleggsstøy, men alle vil være fri for alle fremtidige ulemper ved jordkabel.

Utbygger argumenterer med at jordkabel er for kostbart sammenlignet med luftstrek, men så langt jeg kan se, har vi ikke blitt forespeilet noen tall som underbygger denne påstanden på både kort og lang sikt, og hvor man har tatt høyde for alt fra utvikling i strømpris markedet til konsekvens- og ulempe sammenligning. Jeg formoder at det vil fremlegges kostnadsoverslag som evt. kan dokumentere at merkostnadene ved jordkabel overstiger de kostnader, belastninger og verditap som alle vi utenforstående opplever ved luftstrek og monstermaster.

Luftstrek og monstermaster som her er planlagt, setter oss som grenser til den planlagte kraftstrekningen opp imot hverandre, skaper missnøye og oppleves allerede i planleggingen å ødelegge relasjoner. Luftstrek vil skape en ny støykilde, både visuelt og lydmessig, og vil redusere verdien på nærliggende eiendommer betydelig. Jeg vil strekke meg så langt å påstå at den ekstra kostnad som utbygger ville få ved jordkabel, vil med luftstrek mangedobles og belastes de nærliggende eiendommer til kraftlinjen. Luftlinjen vil skape enorme begrensninger både med tanke på dagens- og fremtidens landbruk og redusere mulighet for å øke selvforsyningsgraden. Luftstrek og monstermaster vil også være ødeleggende for fuglelivet. Truede og sjeldne fuglearter som hekker i området vil kunne bli offer for påflygninger og lignende. Det har tverrfaglig blitt satset stort på utvikling av felles turismenæring på Jæren de siste årene, og man må kunne si at et nytt kraftlinje luftstrek vil være en brodd i siden på denne næringen. Man kommer ikke unna det faktum at det ved luftstrek også er, om dog få, forekomster av bivirkninger som følge av stråling. Svinnende få vil man kunne argumentere, men om dette skulle komme til å ramme, gud forby, for eksempel ett av mine barn, er konsekvensen plutselig kolossal og brutal.

Jeg med flere opplever monstermast utbyggingen som personovergrep, frihetsberøvelse, og ran av eiendom og verdier på høylys dag.

Da jeg og min kone kjøpte boligen for 7 år siden, ble det fra Lyse etter forespørsel, nevnt at eksisterende høgspent luftlinje skulle legges som jordkabel. Det ble ikke gitt noen indikasjon på

at det kunne komme nytt trase som skulle erstatte det vi var lovet fjernet. Eiendommen ble valgt hovedsakelig for dens landlige omgivelser, uten industripreget bebyggelse eller installasjoner, og mulighet for nødvendige tilrettelegginger med tanke på mine fysiske begrensninger. I løpet av de 7 årene vi har bodd på eiendommen, har vi lagt ned svimlende mye penger og belånt eiendommen for å skape et hjem hvor vi kan bo og bli gamle i.

Som ufør og småbarnsfar oppholder jeg meg særlig mye hjemme, og i størst mulig grad ute på egen tomt eller på tur i nærliggende utmark og terreng. Jeg vet med sikkerhet at det nye traseet, av oss vil oppleves som støy. Ikke bare støy og forurensing av omgivelsene og utsikt, men også med tanke på lyd støy. Jeg har på oppfordring oppsøkt et tilsvarende luftstrekk, og med det fått dannet med et bilde av i hvilken grad vi blir belastet med støy. Ja man kan argumentere med at lyd fra linjen er vær avhengig, men ser man på været som er å forvente her lokalt, vil man finne at det som majoritet er vær som faktisk vil skape lyd fra linjen.

Etter at første varsel kom fra Lyse, har vi vurdert sterkt å flytte fra boligen. Utfordringen er dog at vi ikke kan finne en tilsvarende tilrettelagt eiendom og bolig. Samtidig er det på det rene at dersom man strekker luftlinje, uavhengig av hvilke trase alternativ man velger, så vil markedsverdien på eiendommen vår reduseres betydelig og i verste fall fjerne all kjøpervilje. Undertegnede er selv utdannet Byggmester og Takstmann, og kan derfor si dette med stor grad av sikkerhet. Man ser dermed her et tilfelle av at Lyse ved å strekke luftlinje fremfor jordkabel, gis en anledning til å unngå noe økte kostnader for sine eiere og lukrative drift, ved å direkte overføre disse økonomiske belastningene på et fåtall svært uheldige beboere langs den planlagte kraftledningen.

Håvard Tamburstuen – Adm.dir. i Lyse skrev i Jærbladet 31.05.21 at Lyses rolle er å finne de mest kostnadseffektive løsningene og skape så få ulemper som mulig.

Men hvem er det det skal være kostnadseffektivt for? En kommersiell utbygger som her skaper økte inntekter til seg selv og sine eiere, eller er det for alle oss andre, natur og omgivelser, fremtidsutviklinger, og lignende som bare opplever ulemper med utbyggingen?

Om svaret er at det er tyngst veiende at utbygger generer overskudd, så kan man kanskje mot formodning kunne forsvare luftlinje og monsternaster, men om svaret er at det også skal være kostnadseffektivt for folk flest og de av oss som her bare opplever ulemper ved utbyggingen, så er svaret ganske enkelt; Jordkabel.

Om det er et sted i Norge det er udiskuterbart en bedre løsning med jordkabel, så er det her på Ree, Bryne. Times største gravhaug "Ramshaug", forhistoriske, ja både døde og sprell levende vil trives best med jordkabel.

Jeg stiller meg helt uforstående til hvorfor man i 2021 i det hele tatt vurderer luftstrekk, men om jeg motvillig må akseptere en påføring av de belastninger luftstrekket medfører, så er det for meg liten tvil om at Kombinasjon4: Trasealternativ 1+1.3+1.3.2 er eneste alternativ for meg og udiskutabelt det flest berørte grunneiere har stilt seg bak.

Ved jordkabel regner jeg med at Kombinasjon1: Trasealternativ 1 er det beste alternativet for alle berørte parter, også utbygger.

2.16.1 Lyse Elnetts kommentar

Det er ikke utredet jordkabel på denne strekningen. Lyse Elnett ser ingen grunner for at det vil være enklere eller rimeligere med jordkabel her sammenlignet med strekningen som er utredet i Klepp kommune.

Det antas dermed at jordkabel også her vil ha ca. 2 ganger høyere investeringskostnader på strekningen, men det påpekes at det ved en innskutt kabel på en kortere strekning gir normalt ekstra kostnader knyttet til endepunktskomponenter (endeavslutninger, overspenningsavledere og kabelendemast) som kommer i tillegg.

Angående ulemper for landbruk så planlegges omsøkt ledning med en minste høyde over dyrket mark på 10 m for å ta hensyn til maskiner som brukes i et moderne landbruk.

Høringsparten beskriver frykt for magnetfeltet knyttet til ledningen. Utstrekningen av magnetfelt ut til utredningsnivået på 0,4 μ T er beregnet til 37 m fra kraftledningens senterlinje til begge sider. Det ligger ingen boliger så tett på kraftledningen at de blir eksponert for verdier over utredningsnivået.

2.17 (102) Tor Gunnar Alvestad

Uavhengig av hvilken kombinasjon, mener jeg fortsatt at man skal legge trasé i jordkabel i stedet for luftstrekk her på Jæren. Jeg registrerer at Lyse viser til at NVE i sine retningslinjer om at kraftledere med denne høye spenning skal som hovedregel være i luftstrekk. Derimot, tolker jeg det ikke som at det SKAL være luftstrekk dersom det finnes gode grunner til å se på alternativer. I 2021 hvor nesten alt vi driver med blir diskutert opp mot miljø og klima, så finner jeg det helt utrolig at man foretrekker å forsøple Jæren med luft-strekk basert kraft forsyning. Man burde heller i kontrast til dette ha mer fokus på å fjerne eksisterende luftstrekk, i stedet for å bygge nye og større? Jeg er klar over at ved jordkabler har man en jobb å gjøre med krysning av veier, dreneringer, kabler osv, men mener allikevel at på lengre sikt så er det en bedre løsning. Under Digital møtet avholdt i Juni 2021, forklarte både NVE og Lyse at det er økonomien i prosjektet

som mer eller mindre gjør at jordkabel ikke prioriteres. Hvor er hensynet til natur, beboelse, jordbruk og alle andre faktorer tatt opp mot økonomiske aspekter i Lyses søknad?

Det er vanskelig å ta inn over seg at Lyse kan gjemme seg bak bestemmelser fra NVE, og i praksis legge økonomiske tap over på grunneiere. Det kan ikke være vanskelig å forstå at de forskjellige eiendommene som utsettes for et 132KV luftstrekk, vil bli påvirket i form av forringelse. Dette gjelder både eiendommer som fysisk må ha strekket over seg, men også beboelse som får en 132KV forurensing av lyd, utsyn og stråling. Lyse uttalte i digitalmøte at de vil koste mellom 30-60mNOK mer å få lagt jordkabel i Klepp. Spørsmål ble stilt om hva som skjer dersom man i fremtiden ønsker å legge et kortere strekke i jordkabel pga av byggeplaner eller lignende? NVE svarte på spørsmål at fremtidige utbyggere er pålagt å bære kostnader for justering av trasé – eksempelvis jordkabel. Her blir det åpenbart for meg at økonomi er eneste årsak til at Lyse vil vri seg unne alt snakk om jordkabel. Forringelse av eiendomsverdier for grunneiere ved bruk av luftstrekk er ikke tatt med i noen vurderinger. Derfor kan man i praksis si at alle grunneiere under og i nærheten av trasé i luftstrekk vil måtte bære tapet som Lyse sparer. KAN DETTE VIRKELIG AKSEPTERES?

Jeg vil benytte anledningen til å berømme arbeidet som er lagt ned i Klepp kommune vedrørende dette spørsmålet. Etter hva jeg har fått med meg i media, så har en miks av både ildsjeler, bedrifter og kommune lagt ned et meget godt arbeide i denne saken. Jeg skulle ønske jeg kunne si det samme om Time Kommune. Jeg vil påstå at arbeidet de har lagt ned beviser i mine øyne at det er KUN økonomi som er avgjørende for jordkabel eller luftstrekk

NYE FORSLAG – KOMBINASJON 3 OG KOMBINASJON 4

Jeg er veldig positiv til at Lyse velger å søke på ny med nye alternative kombinasjoner ved Re, dersom jordkabel blir uaktuelt.

Resultat av en privat analyse utført av tidligere søkte kombinasjon 1 og 2, viser at disse to kombinasjonene setter opp de 13 berørte grunneierne imot hverandre i området Re. Med dette menes at grunneiere i nordre del av kombinasjon 1 og 2 ønsker tidligere søkte kombinasjon 1.1, og grunneierne i den søre delen ønsker det motsatte – kombinasjon 1. Ved å velge en av disse kombinasjonene, ville man skape sterke uenigheter mellom nord og sør på Re

Etter denne analysen, ble det satt i gang arbeid i samarbeid med flere grunneiere for å se nærmere på om det var noen alternativ løsning som kunne gi reduserte ulemper i det aktuelle området.

Dialog med de 13 berørte grunneierne resulterte da i et forslag til ny kombinasjon hvor hele 11 av 13 grunneiere var positive til et nytt forslag som er sendt til Lyse og NVE. Fra lyse sin side

beskrives det i siste søknad at kombinasjonene 1, 2, 3 og 4 på Re har liten/ubetydelig differanse i kostnad og likestilles i forhold til dette, og alle kombinasjonene omsøkes uten prioritering.

KOMBINASJON 3 – FORSLAG - ALTERNATIV FRA 11 AV 13 GRUNNEIERE PÅ RE

Spesielt vil jeg bemerke at forslag til Kombinasjon 3 må favoriseres av de forskjellige luftstrekk da dette forslaget er nøye utarbeidet av flere lokale grunneierne på Re og innsendt som konkret forslag til alternativ. Dette forslaget er innsendt til NVE og Lyse omtalt som alternativ trasé, og er på søknad fra Lyse nå konkretisert som Kombinasjon 3.

På det aktuelle strekket hvor det opprinnelig var flere alternativer på Re, var det i alt 13 grunneiere som ble varslet med fare for høyspent nærmere enn 100 meter fra eiendommene. 11 av de 13 grunneierne på dette strekket har signert som positive til dette forslaget og sendt inn forslag som Lyse har konvertert til Kombinasjon nr3. Alle de 13 grunneiere på strekket fikk presentert 3 stk alternativer til forslaget: positive til alternativet, negative til alternativet eller ikke delta. 2 av 13 grunneiere valgte å ikke delta.

I forbindelse med utarbeidelse av alternativt forslag som nå er betraktet som kombinasjon 3 i søknaden fra Lyse, hadde vi med Rogaland Fylkeskommune på en befaring for å få belyst eventuelle utfordringer med ny alternativ trasé. På selve befaringsrunden stilte Lyse med 2 stk representanter, Rogaland Fylkeskommune med 1 representant sammen med 3 stk grunneiere. Hele den nye alternative kombinasjon 3 ble gjennomgått uten at noe større problemer ble umiddelbart avdekket. Snarere vil jeg karakterisere befaringen som meget positiv til å legge trasé til dette forslaget da alle representantene fra både Lyse og Rogaland Fylkeskommune startet med å se på mer detaljerte posisjoneringer med tanke på alternativ masteplassing på Hanaland.

Jeg vil også poengtere at tabell 9 som sammenligner trasé-kombinasjoner ved Re, ikke tar høyde for bokvalitet eller verdi-forringelse av berørte eiendommer. En annen meget viktig bemerkelse her er at konsekvens vurderingen er tatt av eksternt selskap og ikke de som faktisk bor og bruker området. Hvordan kan man eksempelvis konsekvens utrede området innen jordbruk når man ikke har gjort dette i dialog med de som faktisk forvalter jordbruks arealet som vurderes? Ved å lese 5.5.4 i Lyses søknad, virker det lite trolig at selskapet som konsekvens utreder for jordbruk har tatt de nødvendige praktiske hensyn i sin vurdering. Her poengteres det at kombinasjonene 3 og 4 vil være mindre gunstige enn kombinasjon 1 og 2 for jordbruket. Her vekter man høyt at et lite kulturminne i nærheten av Hanalandstjørn – fremfor hvilke store fordeler nettopp kombinasjon 3 og 4 gir for daglige praktiske hensyn til drift av det øvrige jordbruksarealet som står i fare for å bli forringet.

Det kan virke som at det glemmes fullstendig at det pr i dag er en eksisterende luftstrekke på store deler trasé 3. Kombinasjon 3 og 4 tar større hensyn til at trasé plasseres i overganger mellom teiger og eiendommer og vil ha mindre ulempe for den daglige praktiske driften av jordbruksarealet sett i helhet. Mye av vitsen med Kombinasjon nr 3 er å gjenbruke denne trasè til den nye 132kV strekket når den eksisterende er lagt i bakken.

Jeg reagerer også på at Lyse under digitalmøtet avholdt i Juni sier at kombinasjon 1 gir mindre ulemper for kulturminner sammenliknet med de andre kombinasjonene. Jeg ser at det kan tolkes slik fra konsekvens utredning fra 3.part selskap, men jeg vil feste mye større tillit til Rogaland Fylkeskommune som har befart området med fagpersoner. Pr telefon forteller Rogaland Fylkeskommune at de ikke ser noe videre forskjeller i ulemper for de forskjellige søke kombinasjonene. Kulturminner vil bli berørt uansett hvilken kombinasjon som blir satt til gjeldende.

HANALAND

Jeg og flere andre har gjennom denne prosessen angående konsesjonssøknad fra Lyse blitt godt kjent med at Hanaland tilsynelatende er meget høyt verdsatt som kulturminne på Re. Det er jo svært positivt at vi som bor i umiddelbar nærhet til Hanaland blir klar over hvor fint dette området er. Derimot har jeg ingen forståelse for at dette området skal veie mot kombinasjon 3 eller 4. Tvert imot så mener jeg det er fornuftig å ha et luftstrekke over Hanaland da dette vil fungere som en ekstra sikring mot fremtidig utbygging/ødeleggelse på dette aktuelle området. Muligens kan vi karakterisere dette som et slags jordvern som er sterkere enn noe andre alternativer?

UOFFISIELL VURDERING (VURDERING AV KOMBINASJON 1, 2 OG 3)

Jeg har satt opp en oversikt for å vurdere objektivt hvordan de forskjellige kombinasjonene 1, 2 og 3 har betydning for grunneiere på strekket på Re. I denne vurderingen har jeg tatt med følgende kriterier:

(OBS målinger er tatt fra Finn.no sitt kart og måleverktøy og kan avvike fra faktiske mål. Målingene er tatt av hensyn til 10 meter bred trasé + 10 sone på hver side = totalt 30 meter bredde på trasé) Målinger er tatt ut av beste mening, men kan avvike fra realitet. Målingene er for å gi et prinsipielt syn.

- Grunneiere som:
 - o Bruker arealet aktivt
 - o Kun er beboere
 - o Ikke aktivt driver sin egen jord
- Areal som:

- Berører grunneiere totalt (dyrket jord + beite/utmark)
- Berører grunneiere i form av dyrket jord
- Berører grunneiere i form av beite/utmark
- Blir plassert i naturlige skiller
- I hvor stor grad ulempe har for beboelse/Industri

Basert på oppsettet kan jeg antyde følgende:

For kombinasjon 1:

Runar Salte berøres hardes totalt i areal(Ca613m)

Bjarte Aase berøres hardest vedrørende beite/utmark(Ca300m)

Runar Salte berøres hardest vedrørende dyrket mark (Ca613m)

Ulempe for beboelse – 2 stk Ingen/lav betydning, 4 stk Irritasjon, ønsker ikke, 7 stk Til veldig stor sjikane

For Kombinasjon 2:

Bjarte Aase berøres hardest totalt i areal (650m)

Bjarte Aase berøres hardest vedrørende beite/utmark(Ca 600m)

Runar Salte berøres hardest vedrørende dyrket jord (Ca 446m)

Ulempe for beboelse – 5 stk Ingen/Lav betydning, 5 stk irritasjon, ønsker ikke, 3 stk til veldig stor sjikane

For Kombinasjon 3:

Karl Stangeland berøres hardest totalt i areal (Ca 509m)

Bjarte Aase berøres hardest vedrørende beite/Utmark (Ca 300m)

Runar Salte berøres hardest vedrørende dyrket jord (Ca 432m)

Ulempe for beboelse – 8 stk Ingen/Lav betydning, 5 stk irritasjon, ønsker ikke, 0 stk til veldig stor sjikane

Utdypende argumentasjon: Ca 192meter av total arealet til Karl Stangeland er Hanaland som allerede er låst som Kulturminne. Runar Salte og Bjarte Aase berøres hardest individuelt når man ser på beite/udyket og dyrket (henholdsvis Ca 300m og 432m), men begge støtter kombinasjon 3 dersom jordkabel ikke kan gjennomføres. Denne kombinasjonen sørger også for at mest mulig at trasé plasseres i naturlige skifter/overganger i mellom teiger/eiendommer (Ca 434m), da den eksisterende trasè er planlagt til jordkabel i næreste fremtid av Lyse.

For Kombinasjon 4:

Ikke utført da alternativet er stort sett samme som kombinasjon 3 vedrørende berøringer.

2.17.1 Lyse Elnetts kommentar

Høringsparten skriver at kombinasjon 1 og 2 gir større ulemper for landbruk uten at dette konkretiseres. Lyse Elnett vurderer at der traseen går over dyrket mark vil den daglige driften av arealet i hovedsak kunne pågå som før. Kraftledningen planlegges med minste høyde på 10 m over dyrket mark for å ta hensyn til moderne landbruksmaskiner. Ved bruk av gravemaskiner o.l. ifm. f.eks. grøfting kan det bli behov for å utarbeide «nær ved avtale» med Lyse Elnett.

Der kraftledningen går over beite som er registrert som spredeareal kan dette medføre at grunneier får redusert spredeareal, jf. Handbok for godkjenning av beite som spreieareal (2010, Fylkesmannen i Rogaland). Det er mulig å søke om dispensasjon og få godkjent arealet likevel hvis det kan dokumenteres at arealet under kraftledningen kan gjødsles på en sikker måte. Lyse Elnett vil kunne bistå med utarbeidelse av en slik søknad til den aktuelle kommunen. Viser til tabell 21 i tilleggssøknad der differansene mellom kombinasjonene fremkommer.

Lyse Elnett gjør oppmerksom på at både kombinasjon 2 og 4 på Re vil medføre at det kommer minst en mast i dyrket mark og ikke inntil veg/grense grunnet vinkel eller terreng krever det.

2.18 (103) Ove Horpestad og Helena Horpestad

Ove og Helena Horpestad eiger gardsnr. 27, bruksnr 5 +36 i Klepp Kommune. Linja som går fra Hatteland til Tjøtta, vil kryssa og bandlegge eigendom.

Båndlegging av areal.

Eigendommen som er på ca. 55 dekar, brukast til gartneridrift og produksjon av hortensia. Det er for tiden ca. 15 dekar vekst hus på garden, og framtidsutsiktene ser gode ut med ein marknad som ser ut som om dei trenger mer hortensia, og alt etter som marknaden vil auke, bør vi auke opp arealet med vekst hus.

Våre største innsigelse mot at det kommer ei linje over vår eigedom, vil være den båndlegginga av eigendommen det vil medføre, samt ein eventuell strålings-eksponering linja vil føre til. Linja er teikna inn på den lengste strekket vi har på eigendommen nå, og det er her det er mest aktuelt med eit nytt vekst hus når den tida kjem. Linja vil også komme på minst tilatte avstand frå vårt soverom. Vi er også sterkt bekymret for økt vannmengde gjennom ein allerede overfylt kanal.

Vi har framtidsplanar om å bygga meir landbruksbygg og utvida drifta mot der den nye linjetraseen nå er skissert. Fremtidsplanen er at neste generasjon skal etablere seg på garden, og bli med i drifta framover. Da vil det i ein periode vera 3 generasjoner aktivt med i drifta på garden.

Stråling

Ang. stråling, oppleves det som ein stor usikkerheit i samfunnet om langsiktige skader p.g.a. stråling frå høgspente linjer. Dette gjer oss sterkt uroa for langsiktige skader av stråling. Hovedhuset er den bygningen som er nærmest der linja er skissert på kartet, og har soverom på minimumsavstand fra linja.

Dette er for oss svært bekymringsfullt, og vil forringe livskvaliteten vår med bekymring for oss selv, våre barn, og våre barnebarn.

Jordvern

Det er sterk politisk og folkevilje for at det ikkje blir tatt dyrka mark til ut bygging av boligar, industri, vegar og andre offentlige behov, uten at det er heilt nødvendig.

Det er vedteke 40 års grenser rundt tett stadane på Jæren, der det innan disse 40 åra er totalforbud a bruke dyrka mark på utsiden av disse grensene. Det jobbes også politisk med at disse grensene blir evigvarande.

Visuelt vil ei slik «monster-linje» synes svært godt igjen på Jæren. Jæren er Nord- Europas største slette, og ei slik linje vil være sterkt forurensande i den jærsk naturen.

Nedgraving av linja.

I Klepp kommune, og resten av jæren, er det dei siste åra investert betydelege beløp i å grave linjer ned i bakken. Det har ein stor kostnad, men når linjene har kommet ned i bakken, er det ei fornuftig investering over tid. Da disse linjene på ingen måte er utsatt for vær og vind. Antall feil på disse nedgravde linjene er nesten ingen, og linjene er dermed svært driftssikre.

Det vart opplyst på infomøte på Klepp om at kostnadane til nye linja ved nedgraving er 5 ganger større i Norge, og at det på grunn av disse kostnadane er eit Stortingsvedtak på at linjene skulle vera i lufta.

Vi vil gjerne utfordre dykk litt disse kostnadene, som eg oppfatter er eit landsgjennomsnitt.

Klepp Energi har kostnadsberegnet kostnader ved a grave ned linja.

Dei har dokumentert kostnadene, og også tatt med innsparinger med å grave ned linja. Tar ein med spenningstap i lufta over ein 30-40 årsperiode, vil ekstra kostnader med nedgraving bli spart inn igjen.

Jæren består av god mark til å grave kabel ned i, og vi kan dermed ikkje forstå at denne nedgravingen på Jæren vil fordyre SÅ mykje. Vil jo også tru at det er noen besparelser i at det vil bli brukt for færre master, noe som vil dekke opp litt av dyrare kabler som det blei opplyst om.

I eit område som Jæren, med sitt unike landbruk og landskap, må det også være gode grunner for at det nødvendigvis IKKJE bare er den billigste løysinga som blir valgt.

Plassering av Trafo stasjon

Det er nå i prosjektet kommet fram ein ny plassering av trafo stasjon på Tjøtta. Den plasseringen er vi bekymret for. Vår eigendom har over mange år nå problemer med vann, og vann avløp i fuktige perioder. Vi har problemer med at vannet vil inn i kjellaren på bolighuset, og har nå montert ei stor pumpe for å pumpe vekk vannet fra huset i perioder med mye nedbør.

Vårt avløp går i ein lukket kanal, ned til Roslands-elva som renner ut i Horpestad vatnet.

Med eit stadigt fuktigare klima, og mer og mer utbygging får denne kanalen som vårt vatn går til flere og flere perioder med sprengt kapasitet. Vi er sterkt bekymret over at overflate-vannet til denne 6 daa store tomte er tenkt ført til den Raudabekken, som etter kvart går til den lukkede kanalen som vårt vann går gjennom.

Visuelt vil også denne plasseringen fremstå som ein stor koloss i landskapet.

Vi ønsker sterkt at den opprinnelige plasseringen til trafoen blir vurdert igjen.
(tomt alternativ 4)

2.18.1 Lyse Elnetts kommentar

Høringsparten beskriver bekymring angående magnetfeltet knyttet til ledningen. Utstrekningen av magnetfelt ut til utredningsnivået på 0,4 μT er beregnet til 37 m fra kraftledningens senterlinje til begge sider. Omsøkt trase vil få en avstand på ca. 58 m fra senter av kraftledning til boligen på gården. Avstanden til boligen er også betydelig større enn krav i Forskrift om elektriske forsyningsanlegg.

Angående jordkabel så vises det til kapittel 4.6.1 i søknaden der det er beregnet at jordkabel vil ha ca. 2 ganger høyere investeringskostnader sammenlignet med luftledning. Det er også tatt hensyn til tapsdifferanse for jordkabel og luftledning.

Ettersom stasjonen ligger i et område som også i dag er en del av nedslagsfeltet til kanalen vil den ikke øke den totale belastningen. Arealet som vil bli bebygd eller asfaltert vil ha en overflate på ca. 3,3 daa. Det er ikke på nåværende tidspunkt vurdert hvordan overvannet skal håndteres, men det antas at det kan bli behov for fordrøyningskummer/basseng eller lignende og dette vil avklares i detaljprosjektering av stasjonen.

Angående valg av alternativ 4 i stedet for 3 så er det estimert at alternativ 4 vil ha høyere kostnader som beskrevet i søknaden. Alternativ 3 vil legge best til rette for fremføring av

distribusjonsnett til KE Nett og det forventes at dette alternativet vil ha 10-15 MNOK lavere kostnader for distribusjonsnettet de neste 10 år.

2.19 (103) Horpestad Gartneri

Horpestad Gartneri AS vil gjerne komme med ein høringsuttalelse ang utbygginga av Jærnettet. Horpestad Gartneri AS er ein av Norges største Hortensia-produsenter, og har produksjon og leveringsforpliktelser til bl.a. Coop, Bama og Mester Grønn i hele Norge.

Horpestad Gartneri AS holder til på eigendommen til Ove og Helena Horpestad, Horpestadvegen 183, 4341 BRYNE. Gardsnr.27, Bruksnr. 5 + 36

På kartet som viser fra Hatteland i Klepp, til Tjøtta, syner det at linja vil gå over eigendommen til Ove og Helena Horpestad.

Vår produksjon er for tiden sterkt stigende, og dersom dette fortsetter denne trenden, kommer vi til å måtte øke produksjonen vår. Hva som skjer med markedet i framtiden, er det vanskeleg å spå, men dersom vi som ein stor totalleverandør av hortensia ikkje klarer å oppfølge leveransene våre, vil våre kunder raskt se seg om etter leverandører som kan levere hortensia etter markedets behov.

Dersom høyspent-kabelen kommer over Ove og Helenas eigendom, vil den båndlegge areal som det ikkje vil være muligheter for å bygge veksthus på. Eigendommen er fra før ein liten gard, og båndlegging av areal vil slå svært dårlig ut for framtiden til Horpestad Gartneri AS. Veksthusproduksjon er ein del av landbruket, og kan derfor benytte lfr- område til å bygge veksthus på.

Horpestad Gartneri AS vil derfor sterkt anmode om at linjen flyttes vekk fra eigendommen til Ove og Helena Horpestad. Dersom det ikkje er mulig, vil Horpestad Gartneri AS anmode om at linjen graves ned i bakken. Regner med at det ikkje vil båndlegge så mye areal dersom den ligger i bakken.

2.19.1 Lyse Elnetts kommentar

Lyse Elnett tar høringsuttalelsen til etterretning. Angående jordkabel viser det til kapittel 4.4.3 og 4.6.1 i tilleggssøknaden.

2.20 (104) Viggo Tjelta

Undertegnede Viggo Tjelta eier eiendommen 1120/29/4, Roslandsvegen 151. Eiendommen er berørt av planlagt trase for ny kraftlinje, og berøres både ved mastefundament og luftstrekk. Jeg har følgende innspill til høringen:

1. Forslaget som har kommet frem i Media i den senere tid angående nedgravning av kablene støttes. Hvis kablene graves ned så vil dette forenkle eksisterende drift og planlagte tiltak på eiendommen fremover.
2. Planlagte mastefundament og trase vil komme i konflikt med utviklingsplaner for eiendommen. Mastene vil plasseres på en forhøyning i terrenget som er planlagt planert ut slik at området kan dyrkes. I tillegg så vil det være behov for omfattende grave og anleggsarbeider under luftstrekket og innenfor sikkerhetssonen.
3. Ulemper og fremtidig tap av inntekter antar jeg vil bli kompensert om planlagte trasse og fundamenter bygges som planlagt.

2.20.1 Lyse Elnetts kommentar

Angående jordkabel så viser Lyse Elnett til kapittel 4.6.1 i tilleggssøknad som beskriver merkostnaden for jordkabel i Klepp kommune. Det er ikke utredet jordkabel på strekningen der høringsparten er grunneier, men det antas at merkostnaden vil være i samme størrelse i dette området.

Lyse Elnett vil ha dialog med høringsparten angående plassering av master ved detaljprosjektering av kraftledningen. Det vil tilstrebes å plassere master slik at ulempene for landbruksdrift reduseres. Størrelse på erstatning vil vurderes i forbindelse med avtaleinngåelse etter at endelig konsesjon foreligger.

2.21 (105) Leif Atle Njærheim

1. Innledning - hensyn.

Utviklingen av strømmettet skal, i tråd med energiloven, være samfunnsmessig rasjonell, jf. energiloven § 1-2. Det innebærer at når beslutninger skal tas, må det vurderes at den samfunnsmessige nytten er større enn den samfunnsmessige kostnaden. Stortingsmelding 14 (2011-12) har noen generelle utbyggingspremisser for planlegging av regionalnett der luftledning er hovedregelen, men at jordkabel kan velges på begrensede delstrekninger bl.a. dersom luftledning er teknisk vanskelig eller umulig. Videre bør man velge jordledning der en luftledning vil gi særlig store ulemper for bomiljø og nærfriluftsområder eller det er knapphet på slikt areal

eller der kabling gir særlige miljøgevinster eller der kabling kan gi en vesentlig bedre totalløsning alle hensyn tatt i betraktning.

Alle disse hensyn taler i retning av jordkabel i denne saken:

- I tilleggssøknaden har vi ikke registrert noen uvanlige tekniske vansker. Det er ikke spesielle tekniske vanskeligheter for jordledning forbi gnr. 18. bnr. 19.
- En luftledning vil kunne medføre at landbrukseiendommen til Njærheim blir utjenlig som driftenhet og at denne må nedlegges pga ledningen.
- Nærgående trafostasjon vil i sterk grad belaste bomiljøet på gården.
- Totalløsningen blir langt bedre med jordledning for lokalbefolkningen og områdets generelle attraktivitet når man ser hen til estetiske kvaliteter, utsikt og landskapsvern. Det er i det hele tatt helt andre vurderinger som må foretas i et konsentrert landbruksområde og flatt landskap ut mot havet enn dersom utbyggingen gjaldt øde høyfjell.
- Lyse skriver i sin søknad at hovedbegrunnelsen for å velge luftledning er knyttet både til «økonomi (vesentlig lavere kostnad per lengdeenhet), tekniske forhold (luftledning har mindre komplekse anlegg) og forsyningssikkerhet (luftledning har lavere feilprosent per lengdeenhet samt kortere reparasjonstid ved eventuelle feil)». Til dette er å si at Jæren er et flatt område med høykonsentrert jordbruksdrift. Videre blir 24 meter høye luftlinjer svært estetisk forstyrrende i det flate jærlandskapet. Det er således sterke hensyn som taler for at disse kraftlinjeinstallasjoner kan forsvare eventuelle større kostnader for å minimalisere ulempen for omgivelsene.

Det vises til nærmere kommentarer under.

2. Landskapsvernkvalitet – Luftlinje og jordlinje

Vi har hatt en vindmølleutbygging på Jæren som nå de fleste har innsett har gått altfor nær kysten. I 2021 er det uhørt å ødelegge det flate jærlandskapet med nye installasjoner som skjærer synsbarrierer gjennom landskapet og stenger friskt. Dette gjelder i særlig grad når det er relativt små kostnadsforskjeller i en 50 års periode mellom luft og jordlinje.

Argumentet fra NVE om likebehandling av distriktene over hele landet ved at man i det vesentlig bruker luftlinje, innebærer at man har stengt for nødvendig utvikling og forbedringer av landskapet og miljøet vi lever i. Dette er ikke akseptabelt og hører hjemme i 1950-tallets rasjonerings- og etterkrigs-industrielle prioriteringer.

Kostnadmessig har Klepp Energi vist at jordkabler ikke er et dyrere enn luftkabel på lang sikt når man regner alle kostnader over prosjektet levetid. Lyse legger eksempelvis vekt på at reparasjoner i grunnen er dyrere. Kostnadene med grave-feil vil etter hvert bli adskillig redusert

ettersom jordledningene vil være GPS/SOSI registrert. Slik skade blir dessuten erstattet av den uaktsomme graveentreprenør og ikke av Lyse.

Det er i en større sammenheng kritikkverdig at Lyse Elnett tenker kortsiktige kostnader i et prosjekt som skal vare i mange ti-år.

3. Trasevalg

3.1. Opprinnelig trase 2016-20 er det beste alternativ

Trafostasjon 4 var inntegnet fra 2016 til 2020. Denne opprinnelig trase er inntegnet slik det fremgår på vedlagte kart med oransje strek, og er det klart minst sjenerende alternativ for eksisterende landbruksnæringen og bolighus.

3.2. Tilleggssøknad om ny trase - konsekvenser for Njærheims eiendom

Lyse sitt forslag - alternativ 3 - har store konsekvenser for Njærheims eiendom gnr. 18 bnr.19, men disse kan dempes ved bruk av jordledning.

a) Luftlinje over gården

En kraftlinje fra trafo i luftlinje vil sperre for videre utbygging på gården slik det fremgår av det vedlagte kartutsnitt.

Kraftledningen vil sterkt begrense næringsgrunnlaget på gården og i realiteten medføre nedleggelse.

Dersom dette skal unngås må kraftledningen legges i bakken i nabogrensen langs jorden mot nord.

b) Trafo nr. 3 for nær gården.

Det vises til oversiktskart over transformatorstasjon.

Den foreslåtte trase fra trafostasjon 3 ligger for tett på gården og vil gi støy og spenningsplage.

Trafostasjon nr 3 ligger for nær driftsbygningene og bolighuset og må av den grunn flyttes.

Trafo må derfor flyttes lengre unna Njærheim sin eiendom.

Best av alt er som nevnt over at man velger trafoalternativ nr. 4.

4. Avslutning

Saken synes ikke forsvarlig utredet.

1. Det er bl.a. ikke foretatt grunnboringer og avveiningene er mangelfulle og lite verifisert.
2. Det er gode forhold for jordledning på stedet.
3. Strømtapet er lavere med jordledning, - og strømprisene vil over tid sannsynligvis øke.
4. Landskapsmessige og estetiske kvaliteter (omkostning med luftkabel) for direkte berørte og

for allmennheten er ikke verdsatt eller forsøkt estimert. Denne ulempen/kostnaden er blitt for lite vektlagt i utredningen.

5. Vi etterspør en konkret synliggjøring av hvilke forutsetninger og prinsipper Lyse har lagt til grunn for sine regnestykker. Disse må ta opp i seg fordelene med jordkabel i en lang tidshorisont. Klepp Energi forholder seg til langt lavere omkostninger enn Lyse.

6. Man vil fra denne side i en eventuell ekspropriasjonssak bestride at denne fremmes som nødvendig, idet luftledning idag anses unødvendig på flatlandet, når alternativet jordledning er så likestilt kostnadsmessig og vil ha en spesielt stor landskapsmessig ulempe. Dette har en side til innbyggernes opplevelse av landskapet og kan også sees i et turistmessig perspektiv der et vakkert Jæren vil styrke næringsgrunnlaget i regionen.

7. Konkret vil luftlinjen medføre å legge ned gårder midt i "Matfatet Jæren". Njærheim mener at både Trafostasjonens plassering og bruk av luftledning i aktuell trase i tilleggssøknaden er for sjenerende og må endres.

Vi ber om å få tilsendt saksbehandlerens kommentar til overnevnte momenter før høringsinnstilling gjøres endelig.

2.21.1 Lyse Elnetts kommentar

Høringsparten har i vedlegg 1 vist en alternativ trase for luftledning samt at høringsparten skriver at stasjonsplassering nr. 4 var inntegnet fra 2016 til 2020.

Det er riktig at det er sett på traseer som gikk lenger øst ettersom det på en tidlig fase ble vurdert 2 stasjonsplasseringer som ikke ble meldt som også lå lenger øst. Etter å ha vurdert disse plasseringene nøyere ble de droppet ettersom mye av forbruket som Tjøtta transformatorstasjon skal forsyne ligger lenger vestover, mot Vik, og stasjonen derfor burde trekkes lenger vest.

Traseen som vises på vedlegg 1 er trolig teknisk byggbar, men det er ikke utført kostnadsberegninger eller utredet konsekvenser for trasealternativet. Hvis en legger til grunn at ny stasjon bygges på alternativ 3 eller 4 vil ikke en luftledningstrase lenger øst, som skissert i mottatt vedlegg 1, bli noe kortere.

I vedlegg 2 viser høringsparten skisser av fremtidige driftsbygninger. Lyse Elnett ser at det vil bli konflikt med omsøkt kraftledning og fremtidige bygg slik de er tegnet. Under viser et kart der byggene er tegnet (omtrentlig) inn på høringsparten eiendom. Lyse Elnett vurderer at det vil trolig være mulig å bygge på eiendommen så lenge bygningene legges utenfor det båndlagte belte til kraftledningen (blå buffer) som vist på skissen under.

Høringsparten ønsker at stasjonsalternativ 4 velges i stedet for 3. Dette begrunnes med at omsøkt plassering ligger for tett på gården og vil gi støy og spenningsplage. Det er noe uklart hva som menes med «spenningsplage». Angående støy i driftsfasen til transformatorstasjonen, ligger grisehuset innenfor sonen med støy mellom 35-40 dB iht. støyberegningen som er utført. Boligene på gården er beregnet til 30 og 28 dB, og dette er innenfor anbefalt nivå for boliger jf. NS 8175:2012 (støy fra tekniske installasjoner) og retningslinje T-1442 (retningslinjer for støy fra Miljøverndepartementet). For mindre anlegg i boligområder anbefales grenseverdiene gitt i NS 8175:2012 klasse C. Her er det angitt et utendørs nattkrav på 30 dB.

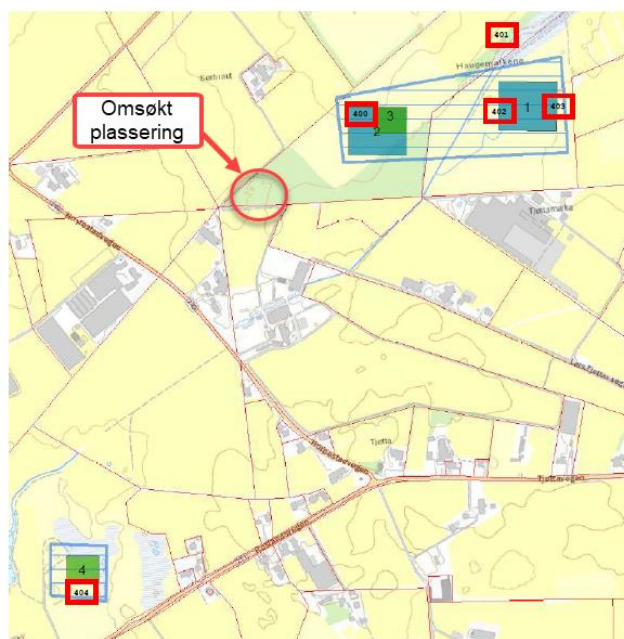
Alternativ 4 er forventet å ha høyere kostnader som beskrevet i søknaden. Alternativ 3 vil legge best til rette for fremføring av distribusjonsnett til KE Nett og det forventes at dette alternativet vil ha 10-15 MNOK lavere kostnader for distribusjonsnettet de neste 10 år.

På vedlegg 5 vises alternativ plassering av ny stasjon ved at den trekkes lenger nordøst. Lyse Elnett mener at denne løsningen trolig vil være teknisk gjennomførbar, men den kan gi noe større konflikt med kulturminner og landbruk. Hvis det skal utredes flere alternative stasjonsplasseringer vil det være naturlig å ha dialog med grunneier av 19/52 som stasjonen i hovedsak berører.

Høringsparten avslutter med 7 punkter som er kommentert under:

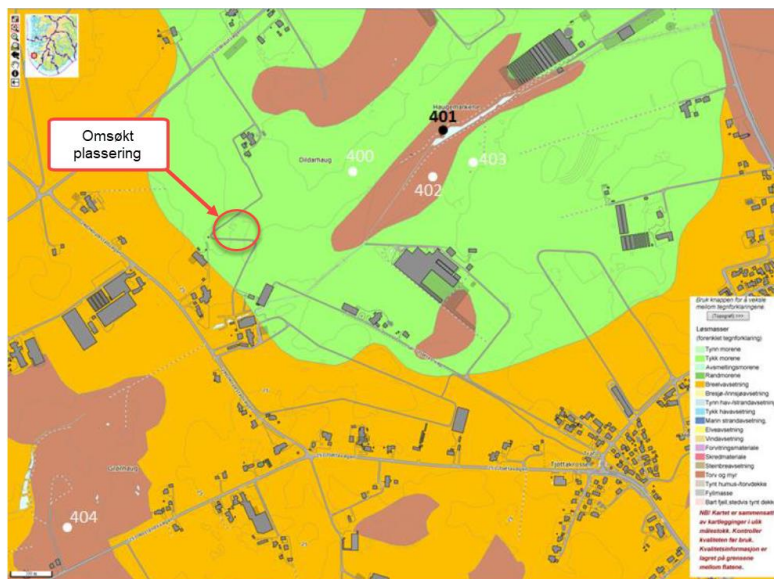
1. Det er riktig at det ikke er utført grunnundersøkelser på akkurat det området stasjonen er omsøkt. Det ble i 2016 utført grunnundersøkelser noe lenger nordøst på de meldte plasseringene for Tjøtta transformatorstasjon alternativ 1, 2, 3 og 4. Det vil bli utført mer detaljerte undersøkelser før bygging starter for å sikre godt prosjekteringsunderlag, men basert på løsmassekart for området samt grunnundersøkelsene antas det at omsøkt stasjon ligger på et område med tykk morene.

Kart fra rapporten for grunnundersøkelsene som ble utført i 2016 viser punktene der det er utført boring (røde firkanter):

Figur 5: Oversiktskart – Alternative plasseringer til Tjøtta stasjon

Løsmassekart:

Figur 5: Løsmassekart over sonderboringene på Tjøtta. Det svarte punktet indikerer hvor det er tatt ut prøver for kornfordelingsanalyser, mens de hvite punktene er plasser hvor det er gjort borer.

2. Lyse Elnett er enig i at det er relativt enkle forhold for å legge jordkabel i området. Dette gjenspeiler seg i kostnadsberegningen som er utført der jordkabel er estimert til å ha ca. 2 ganger høyere kostnad sammenlignet med luftledning, mot normalt 3-5 ganger.
3. Tap i luftledning og jordkabel er hensyntatt når det er utført nåverdiberegning av begge løsningene. Det er likevel ca. 30 MNOK høyere kostnad med jordkabel selv når en tar hensyn til tapsdifferansen som er ca. 2,2 MNOK. Angående konsekvenser for tapsberegningen ved økning i kraftpris vises det til kommentaren til KE Netts høringsuttalelse.
4. Lyse Elnett har fått beskrevet konsekvensene av tiltaket for bl.a. landskap. Det vil være opp til NVE å avgjøre om konsekvensene er tilstrekkelig utredet, eller om de vil kreve tilleggsutredninger. NVE vil gjøre en helhetlig vurdering av underlaget når dette er tilstrekkelig.
5. Det er laget estimat basert på erfaringspriser, samt input fra konsulenter. Både estimatet til Lyse Elnett og KE Nett viser at jordkabel er vesentlig mer kostbart sammenlignet med luftledning. Tapsfordelene med jordkabel er hensyntatt i vurderingen og endrer ikke konklusjonen.
6. Lyse Elnett har søkt om ekspropriasjonstillatelse, og vil forholde seg til de vedtak NVE fatter i den sammenheng.
7. Eventuell flytting av stasjon er kommentert tidligere til denne uttalelsen.

2.22 (106) Rogaland fylkeskommune – seksjon for kulturarv

~~Fylkesrådmannen viser til tidligere korrespondanse og mottatt tilleggssøknad om konsesjon etter energiloven for å bygge og drive 132 kV kraftledning mellom Håland—Tjøtta—Vagle, samt ny transformatorstasjon på Tjøtta og Hatteland. Søknaden gjelder justerte og nye traseer for 132 kV kraftledning, i tillegg til etablering av kjørespor, bygging av midlertidige anleggsveier og riggplasser som er lagt til eller endret fra den opprinnelige konsesjonssøknaden.~~

~~Fylkesrådmannen har vurdert saken som sektormyndighet innenfor kulturminnevern. Fylkeskommunen skal, dersom nasjonale eller regionale kulturminneinteresser er truet, fremme innsigelse til konsesjonssøknader. Vi gjør oppmerksom på at fylkesrådmannen er delegert myndighet til å fremme administrativ innsigelse når det gjelder forholdet til automatisk freda kulturminner, jfr. innsigelsesreglementet til Rogaland fylkeskommune.~~

Automatisk freda kulturminner og vurdering av konfliktnivå innenfor tilleggsøkte områder

Lyse Elnett sin søknad inneholder justeringer og tilleggsområder til traseer, riggplasser og anleggsveier som var omsøkt i den opprinnelige søknaden. Justeringene er i hovedsak ikke større enn at våre vurderinger av den opprinnelige søknadens konfliktnivå fortsatt er gjeldende, jf. vårt brev datert 12.02.20, vedlagt. For nærmere beskrivelse og vurderinger av konfliktnivå innenfor opprinnelig omsøkte områder viser vi til vedlagte brev. Lyse Elnett har supplert søknaden med plassering av mastepunkter, sendt til oss i epost 14.06.21.

Fylkesrådmannen har vurdert at det er behov for arkeologiske registreringer, jf. kulturminnelovens § 9 – undersøkelsesplikten, før det kan gis uttalelse vedrørende tiltakets innvirkning på automatisk fredete kulturminner. Arkeologiske registreringer må gjennomføres i gjenstående områder berørt av opprinnelig konsesjonssøknad. I tillegg må det gjennomføres arkeologiske registreringer av omsøkte tilleggsområder der de berører automatisk freda kulturminner og områder som er vurdert til å ha høyt potensial for automatisk freda kulturminner under markoverflaten som vi ikke kjenner til. De nødvendige registreringene bør være gjennomført før konsesjon gis, for å kartlegge og unngå direkte konflikt med automatisk freda kulturminner.

Det sendes eget brev med krav om arkeologiske registreringer til Lyse Elnett.

Vagle og Foss-Eikelandsområdet

Traséalternativ 1 krysser det automatisk freda kulturminnet id 216291, et røysfelt. Mastepunkter er plassert utenfor kulturminnets sikringssone. Kulturminnet må kontrollregistreres for å endelig avklare konfliktnivå med mastepunkt. Linjen skal føres parallelt med eksisterende høyspentlinjer.

På grunn av den allerede eksisterende linjen anser vi ikke at linjealternativ 1 vil medføre en utilbørlig skjemming av kulturminnet.

Tjøtta

Det søkes om plassering av ny transformatorstasjon på Tjøtta, og to riggområder vurderes i tilknytning til dette. Det er opplyst om at en trolig har behov for kun et av riggområdene, og at valg av riggområde avgjøres etter at høringsinnspill er mottatt. Innenfor riggområde R24 er det høyt potensial for ukjente, automatisk freda kulturminner. Riggområde 25 er planlagt inntil et synlig kulturminne, id 271928 og det må vurderes om riggområdet vil virke utilbørlig skjemmende på kulturminnet. Dette kan først avklares i forbindelse med MTA-plan som vil detaljere størrelse og utforming av riggområde.

Det er nødvendig å gjennomføre arkeologiske registreringer innenfor samtlige arealer som berøres av ny transformatorstasjon på Tjøtta, inklusive mastepunkter og riggområder før vi kan uttale oss videre om direkte konfliktgrad, jf. kml § 9. Dette gjelder også prioritering av riggområde med tanke på kulturminnehensyn da endelig konfliktnivå ikke kan fastslås på nåværende tidspunkt.

Re

Etter mottatte høringsinnspill fra blant annet grunneiere og beboere i området er det fremmet flere alternative traseer ved Re. Opprinnelige omsøkte linjer og tilleggslinjer er alle i konflikt med automatisk freda kulturminner i noe varierende grad, og det er i dette området mest krevende å ta hensyn til synlige, automatisk freda kulturminner. For vurderinger av traséalternativ 1 og 1.1 viser vi til vår uttale til opprinnelig søknad.

Det er i søknaden vist til 4 ulike kombinasjoner som vurderes, og vi vil allerede nå tilrå at man ikke går videre med kombinasjon 4 (traséalternativ 1 + 1.3 + 1.3.2), da denne er i betydelig større konflikt med automatisk freda kulturminner id 219640 og 24937 enn de øvrige kombinasjonene. Tilleggstrasé 1.3.1 er i konflikt med det automatisk freda kulturminnet id 24937, gårdsanlegg, samt id 5801, gravminne. For kombinasjonene 1 – 3 må det gjennomføres arkeologiske registreringer for å avklare konfliktnivå med kjente og mulige uregistrerte automatisk freda kulturminner som berøres, jf. kml § 9. I forbindelse med de arkeologiske registreringene må det vurderes nærmere om linjeføring over de synlige kulturminnene vil bli utilbørlig skjemmende.

Riggområde R7 og kjørespor K38 er lagt inntil kulturminne id 219640. Det må gjennomføres arkeologiske registreringer for å avklare konfliktnivået med det automatisk freda kulturminnet, jf. kml § 9 - undersøkelsesplikten.

Nyere tids kulturminner ved Re

Fylkesrådmannen har tidligere uttalt seg med henblikk på nyere tids kulturminner, og det var kun traseen 1.1 ved Re som ble vurdert som konfliktfylt med hensyn til kulturmiljøet Træet på Line. Vi vurderer det slik at tilleggssøkt luftlinjetrasé 1.3 med tilhørende kjørespor og riggplass har stor nok avstand til kulturmiljøet rundt husmannsplassen Træet på Line at den negative, visuelle påvirkningen vil være begrenset. Sammenliknet med tidligere omsøk trasé 1.1, ligger trasé 1.3 dessuten lenger borte fra nevnte kulturmiljø, og det er mer skjerming pga. høydedraget rundt Børarholen.

Ut fra hensynet til nyere tids kulturminner anser fylkesrådmannen traséalternativ 1.3 som akseptabelt, og som et bedre alternativ enn tidligere omsøkt alternativ 1.1.

Konklusjon:

Innenfor omsøkte tilleggsområder finnes flere områder med stort potensial for funn av hittil ukjente, automatisk freda kulturminner. Vi presiserer at forholdet til automatisk freda kulturminner ikke er avklart i forbindelse med konsesjonssøknaden, jf. kml §§ 3, 8 og 9. Den endelige arealbruken kan først avklares etter at undersøkelsesplikten i henhold til kulturminneloven er oppfylt.

Konflikt med kjente kulturminner, og eventuelle nye funn av kulturminner i forbindelse med de nødvendige registreringene, vil kunne føre til at en må justere/ finne alternative plasseringer til tiltakene. Alternativt må det foreligge et dispensasjonsvedtak fra Rogaland fylkeskommune som rette kulturminnemyndighet etter kulturminnelovens § 8 første ledd.

Fylkesrådmannen forutsetter at det utarbeides en MTA-plan hvor også temaet kulturminner og kulturmiljø blir behandlet, og at denne sendes på høring til Rogaland fylkeskommune. MTA-planen må beskrive hvilke avbøtende tiltak som skal gjennomføres og hvilke hensyn/ restriksjoner som skal tas for kulturminnene langs linjen og i/ ved tiltaksområdene for øvrig.

Vi gjør oppmerksom på at undersøkelsesplikten, jf. kulturminnelovens § 9, må oppfylles for alle omsøkte tiltak. De nødvendige registreringene bør være gjennomført før konsesjon gis for å kartlegge og unngå direkte konflikt med automatisk freda kulturminner. I forbindelse med MTA-plan må det påregnes dispensasjonsbehandling etter gjennomførte registreringer for de lokalitetene med automatisk freda kulturminner som linjens mastepunkter, riggplass, veier og andre anleggsområder er i direkte konflikt med, samt der linjen anses å være utilbørlig skjemmende for synlige, automatisk freda kulturminner. Eventuelle vilkår i dispensasjonsvedtak må også innarbeides i MTA-planen.

Det forutsettes at avbøtende tiltak som endret plassering av mastefester, riggområder mm. utredes og tas i bruk for å hindre direkte og indirekte konflikt i form av skjemming med de berørte kulturminnene.

2.22.1 Lyse Elnetts kommentar

Lyse Elnett er kjent med at det finnes betydelige mengder kulturminner i området for tiltaket. Varsel om behov for supplerende § 9 registreringer er mottatt og Lyse Elnett vil bestille dette når omfanget er avklart.

Eventuell justering av mastepunkter grunnet konflikt med kulturminner vil være en naturlig del av arbeidet ifm. MTA-plan og Lyse Elnett vil søke å finne løsninger for masteplassering, riggplasser og veger som ikke gir inngrep i kulturminner.

Det er per tid ikke gjennomført meklingsmøte mellom Rogaland fylkeskommune og Lyse Elnett angående innsigelsen som ble reist i forbindelse med den første søknaden. Lyse Elnett legger til grunn at NVE tar initiativ til et slikt møte.

2.23 (107) Statsforvalteren i Rogaland

I vår uttale til opprinnelig konsesjonssøknad vektla vi sterkt hensyn til naturmangfold (særlig vipe og åkerrikse), landbruk (traseen går gjennom svært viktige landbruksområder) og vassdrag. Vi hadde også kommentarer til risikovurderingen. Under følger våre kommentarer til omsøkte endringer og transformatorstasjoner:

132 kV kraftledning Håland-Tjøtta-Vagle

Naturmangfold

Med unntak av endring i traseen ved Figgjo (til Vagle i stedet for Fagrafjell), så berører omsøkte endringer i stor grad de samme verdiene og områdene som traseene vi uttalte oss til 28.02.2021. Vi ser at endring av traseer ved Re fører til at det er forslag om en trasé enda nærmere Hanalandstjørn (trasé 1.3.2). Hanalandstjørn er en viktig forekomst av naturtypen rik kulturlandskapssjø. Trusler for forekomsten inkluderer utfylling. Vi er derfor bekymret for eventuelle konsekvenser fra anleggsarbeidet, og vi mener at føre-var-hensyn (naturmangfoldloven § 9) tilsier at trasé 1.3.2 ikke bør bygges. Dette er også i tråd med anbefalingene i Ecofact sin rapport om konsekvenser for naturmangfoldet. (henvisning til fagrapporten: Tysse, T.2017. Konsekvenser for naturmangfold ved spenningsoppgradering av Jærnettet. Ecofact rapport 560, 108 sider)

Videre er det positivt for fugl og landskap at kryssingen over Figgjovassdraget blir kortere og at det er foreslått trasé med større avstand til vassdrag og kantsone. I og med at det i driftsfasen

blir et byggeforbuds- og skogryddingsbelte på ca. 30 meter langs luftledningen så er avstand til vassdrag viktig for at kantsonen kan opprettholdes.

Vassdrag

Selv om bygging av kraftlinjen ikke skal medføre direkte inngrep i vassdrag, så går den tett opptil flere vassdrag, inkludert verneområdene (og Ramsarområdene) Smukkevatnet og Lonavatnet og verna vassdrag Figgjo og Orreelva. Vi minner derfor om at kantvegetasjon skal opprettholdes langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring (jf. vannressursloven § 11). Fjerning av kantvegetasjon langs vassdrag krever en avklaring (og eventuelt en dispensasjon) etter vannressursloven § 11. Her er Statsforvalteren myndighet.

Landbruk

Vi viste i vår uttale 28.02.2020 til at det ikke var godt beskrevet hvilke konsekvenser de ulike traseene får for gjødselspredning og hvilke skadereduserende tiltak som blir gjeldende ved en eventuell konsesjon. Lyse Elnett har gjort et godt arbeid i tilleggssøknaden med å vise hvor store arealer som har risiko for å bortfalle som spredeareal som følge av bygging av kraftledningen. Videre gjør de greie for hvordan grunneier skal gå frem for å likevel kunne spre gjødsel under kraftledningen. Dette må også belyses i MTA-planen og aktuelle grunneiere må gjøres kjent med innholdet.

Lyse Elnett viser også til pågående dialog med aktuelle parter om plassering av master mv, slik at ulemper kan reduseres så langt som mulig. Dette er aktuelt langs størsteparten av traseen (går gjennom svært viktig jordbruksområde), og kanskje særlige der endring/nye traseer fører til et større beslag på landbruksjord enn tidligere omsøkte traseer (for eksempel ved Figgjovassdraget/Vagle).

Fremmede arter

Vi gjorde i uttalen 28.02.2020 oppmerksom på at det finnes flere fremmede arter med svært høy risiko for naturmangfoldet i Norge i planområdet. Vi finner ikke at risiko for spredning av disse er tatt med i risikobildet i søknaden. Vi minner derfor om aktsomhetsplikten i forskrift om fremmede organismer (§ 18) som blant annet sier at det skal iverksettes forebyggende tiltak for å hindre at aktiviteten medfører uheldige følger for det biologiske mangfoldet.

Anleggsarbeid

Det kan bli aktuelt med helikoptertransport for å frakte ut materiell under byggingen. Vi minner om at det i planområdet finnes hekkeområder for sensitive arter. Helikopterflyging må derfor planlegges slik at transporten ikke kommer i konflikt med disse. I denne sammenheng viser vi Multiconsult sitt notat «Anbefalte hensynssoner for sårbare arter av fugl». (Henvising til Multiconsult, 2018. Anbefalte hensynssoner for sårbare arter av fugl)

Riggområder

I vår uttale datert 28.02.2020 viste vi til fire riggplasser (R2, R8, R19 og R23) som ligger nær vassdrag. For å unngå avrenning til og skade av nærliggende vassdrag så bør det ikke legges opp til masselagring nær vassdrag. Vi ba Lyse Elnett om å vurdere å endre plassering av disse. Med unntak av at R23 er trukket så er ikke plasseringen endret på de øvrige 3 områdene. I tillegg er det lagt opp til 3 nye riggplasser nær vassdrag (R26, R27 og R28). I vår uttale 28.02.2020 skrev vi at dersom det ikke var mulig å unngå plassering nært vassdrag, så må det settes i verk tiltak for å sikre at det ikke skjer avrenning fra riggplassene til vassdragene. I tilleggssøknaden står det under beskrivelse av samtlige riggplasser «mulig legging av duk og grus». Det går altså ikke frem at det er gjort særlige vurderinger for riggområdene nært vassdrag. For å sikre at det ikke kan skje avrenning fra riggområdene til vassdrag må det settes vilkår om tiltak i en eventuell konsesjon.

Ny Tjøtta transformatorstasjon

Av fire alternative plasseringer for ny Tjøtta transformatorstasjon har Lyse Elnett valgt å søke om et. Omsøkt alternativ er av Lyse vurdert å være mindre belastende for jordbruket enn øvrige foreslåtte plasseringene. Omsøkt alternativ er plassert på område med skog. Vi har ikke godt nok kunnskapsgrunnlag til å si noe om kvaliteten på skogen. Det er og lite informasjon i søknaden om området; både for alternativ 3 (i skogen) og de øvrige. Det er derfor ikke mulig for oss å vurdere hvilket alternativ som vil være mindre belastende for jordbruket (eller naturmangfoldet). Da stasjonen (og kraftledningen) skal bygges i et område uten eksisterende inngrep så mener vi at det må foreligge mer kunnskap om området og bruken av det før endelig plassering blir bestemt.

Videre står det i søknaden at overskuddsmasser fra arbeid med tilrettelegging av stasjonstomten skal fraktes til sluttdeponering. Overskuddsmasser kan være egne for gjenbruk og vi oppfordrer søker til å ha som utgangspunkt at massene skal brukes, ikke deponeres.

Ny Hatteland transformatorstasjon

Foreslått plassering av ny Hatteland stasjon er nær eksisterende stasjon. Dette er i tråd med vår uttale til «Jærnett» (28.10.2016). Vi savner likevel mer beskrivelse av dagens bruk av området som er avsatt til stasjonstomt. Det er heller ikke skrevet noe om massehåndtering.

Avbøtende tiltak

Lyse viser til at avbøtende tiltak fastsettes i MTA og at anbefalinger fra de ulike underlagsrapportene i prosjektet legges til grunn som planleggingspremisser så langt som praktisk mulig. Vi antar at dette inkluderer konsekvensutredningen for Jærnett (2019) og Ecofact sin rapport om konsekvenser for naturmangfold (2017).

I konsekvensutredningen er det pekt på at det kan være aktuelt å merke luftspenn på enkelte punkt for å redusere kollisjonsfare for fugl. Vi mener at dette er et nødvendig tiltak, som i det minste bør monteres på linjestrekket fra Håland transformatorstasjon og til kryssing av Jærvegen (men gjerne helt til Tjøtta transformatorstasjon grunnet trekk til og fra Orrevatnet, Frøylandsvatnet og Smukkevatnet) og der kraftledningen krysser Figgjovassdraget.

Vi er generelt enige i de anbefalingene til tiltak som står i Ecofact sin utredning (ang. arbeidstid, hensyn til sårbare arter av fugl og plassering av linjer og transformatorstasjon nær Smukkevatnet). Vi ber om at disse anbefalingene følges. For kraftledning nær Smukkevatnet anbefaler Ecofact at denne legges som kabel. Dette er ikke hensyntatt i konsesjonen som er gitt Opstad-Håland. Det forsterker behovet for avbøtende tiltak i dette området.

Konklusjon

Omsøkt kraftledning berører viktige natur- og landbruksverdier i regional, nasjonal og internasjonal (Ramsar) skala. Da er det særlig viktig at kraftledningen tilpasses for å sikre minst mulig forringelse av disse. Det er positivt at kraftledningen endres slik at den går til Vagle i stedet for Fagrafjell. Når det gjelder øvrige omsøkte endringer finner vi ikke at de i vesentlig grad berører andre verdier enn tidligere omsøkt ledning, med unntak av trasé 1.3.2 som er foreslått nærmere Hanalandstjørn. Denne mener vi at ikke bør bygges.

2.23.1 Lyse Elnetts kommentar til høringsuttalelse

Når det gjelder forhold knyttet til vassdrag, både kantvegetasjon og avrenning, så ser Lyse Elnett det som naturlig at tiltak for å unngå negative effekter beskrives i MTA- planen. Det vil i forbindelse med dette nærmere vurderes om det er behov for de omsøkte riggplassene, og eventuelt hvilke tiltak som bør iverksettes for å unngå avrenning til vassdrag.

Lyse Elnett er positive til å merke liner som et avbøtende tiltak fra Håland transformatorstasjon og vestover mot rv. 44, eller videre mot Tjøtta transformatorstasjon.

Valget av stasjonsplassering 3 på Tjøtta er basert på fagrapporten Jord- og Skogbruk for spenningsoppgradering av Jærnettet. I rapporten beskrives stasjonsplassering 2 og 4 til å berøre speredeareal, mens stasjonsplassering 1 berører innmarksbeite, men som i dag tilsynelatende er under oppdyrking. Stasjonsplassering 3 er i skog vurdert til liten verdi. Videre er alternativ 1 og 2 AIS anlegg, noe som betyr at arealbeslaget vil være større enn ved alternativ 3 og 4. Både stasjonsplassering 3 og 4 er satt til liten negativ konsekvens, og vurdert til de beste alternativene for jordbruket. I fagrapporten for landskap er det beskrevet at "ny stasjon på Tjøtta foreslås på landbruksjord, hvor et skogholdt sør for AIS-alt. 2 vil dempe noe for den visuelle påvirkningen. Området har store bygningsvolumer som brer seg utover." (s. 40) For det meste

vurderes stasjonsplasseringene på Tjøtta i hovedsak likt for friluftliv, landskap, naturmangfold, og kulturmiljø, med unntak av stasjonsplassering 2 for kulturmiljø 15.

Arealet for fremtidige Hatteland transformatorstasjon vil beslaglegge er i dag brukt som beite. Massehåndtering vil beskrives nærmere i MTA-plan som vil utarbeides før bygging av stasjonen.

2.24 (108) Runar Salte og Kjellaug Ottøy Mauland

Viser til uttalelse i første høringsrunde fra Runar Salte og Kjellaug Ottøy Mauland (grunneiere på Ree) ang praktiske utfordringer med de forskjellige traseene.

Poengterer nok en gang viktigheten på valget av trase med tanke på framtidig drift av gårdsbrukene og jordarealene.

Vi støtter selvsagt opp forslaget «1.3.1» / «1.3» eller kombinasjon 3 som det også er kalt, og viser til forslags dokumentet fra naboer/grunneiere som er sendt tidligere.

2.24.1 Lyse Elnetts kommentar

Lyse Elnett tar høringsuttalelsen til etterretning og har ikke noen ytterligere kommentarer.

2.25 (110) Time bondelag

Kraftledningen berører landbruksarealer i Time og Klepp kommune. Disse kommunene er en viktig del av matfatet Jæren, og er sentrale aktører i den lokale, regionale og nasjonale matproduksjonen. Dette er momenter som må vektlegges i planleggingen og gjennomføring av ny kraftforsyning.

Minnelige avtaler mellom Lyse Elnett og berørte parter må ta hensyn til grunneiernes synspunkter, sikre deres rettigheter og gi dem tilstrekkelig økonomisk kompensasjon for de ulempene kraftledningen påfører dem. Avtalen må omfatte:

1. plassering av master i kanten av jordteigene, eller i eiendomsgrensene.
2. bruke større master for å få lengre ledningsstrek, og minske ulempen for jordbruksdrifta
3. anleggsarbeid må innrettes etter beitesesong og vekstsesong
4. tydelige retningslinjer for mellomlagring og sluttdeponering av overskuddsmasser
5. økonomisk erstatning må tilsvare det varige økonomiske tapet for eiendommen ved utbyggingen. Herunder kommer direkte tap av avlinger og beitesesong under anleggsperioden, men også ulempene ved kraftledningen i driftsfasen i årene som

kommer. Det være klausuleringsbeltets innvirkning på spredeareal, spredemetoder (det må kanskje investeres i nytt gjødselutstyr), plassering av fremtidige driftsbygninger.

Jordas egenverdi når det gjelder matforsyning og matsikkerhet må også regnes med.

2.25.1 Lyse Elnetts kommentar

Lyse Elnett vil i detaljprosjektering av kraftledningen tilstrebe å plassere master slik at disse kommer i minst mulig konflikt med jordbruksdrift. Lyse Elnett planlegger kraftledningen med høyere master sammenlignet med hva som er forskriftskrav for å hensynta maskiner som brukes i et moderne landbruk, og for å minimere antall master i dyrket mark. Det legges til grunn at minste høyde over bakken skal være 10 m.

God dialog i forbindelse med detaljprosjektering av anlegget samt utarbeidelse av MTA-plan vil være viktig. Dette for å etablere tydelige retningslinjer for håndtering av masser, samt hvilke hensyn som skal tas under anleggsfasen.

Lyse Elnett er opptatt av at grunneiere skal få dekket sitt varige økonomiske tap, og vi jobber for å inngå frivillige avtaler med grunneiere. For å sikre likebehandling av berørte grunneier og for å forenkle prosessen med avtaleinngåelse og erstatningsutmåling, er det laget standard erstatningssatser for de fleste anleggene. De faste erstatningssatsene skal brukes i alle tilfeller der det ikke kan dokumenteres at det økonomiske tapet er større enn standard erstatningssatser. Som monopolselskap har Lyse Elnett et ekstra ansvar for å behandle berørte parter likt. Dette innebærer f.eks. at like tilfeller skal gi lik erstatning.

Dersom berørte parter mener de har et økonomisk tap som er større enn dette, skal kravet tas opp med rådgiver i grunn- og rettighetsverv for vurdering. Det vil da bli foretatt en konkret vurdering av hva som vil være den påregnelige utnyttelsen av eiendommen og hvilket tap Lyse Elnetts anlegg vil påføre den aktuelle eiendommen.

2.26 (111) KE nett

Vi viser til det siste høringsbrevet frå NVE 03.05.21 ang. Lyse Elnett (LE) sin tilleggssøknad om konsesjon for 132 kV kraftleidning Håland-Tjøtta-Vagle som vil gå gjennom Klepp kommune og konsesjonssøknadane for dei nye transformatorstasjonane på Tjøtta og på Hatteland i Klepp. Viser ellers til vårt tidlegare innsendte høyringssvar av 31.03.02, og til Klepp Energi (KE) sine tilbakemeldingar av 27.09.21 på LE sine kommentarar til KE sin høyringsuttale av 31.03.21. Og til møta der NVE, Lyse Elnett, Klepp kommune og Klepp Energi var til stades.

Ny trase til Vagle transformatorstasjon i staden for til Fagrafjell transformatorstasjon

KE har ingen merknadar til denne endringa av endepunkt i nord for den nye 132kV linja – anna enn at vi forventar at denne endringa ikkje har negative konsekvensar i fht. overføringskapasiteten og forsyningssikkerheita sørover på Jæren. Og at marginaltapskostnadane for KE ikkje vil auka pga. At tilkoplingspunktet for Jærnettet no er flytta frå Fagrafjell til Vagle.

Nye transformatorstasjonar på Tjøtta og på Hatteland

Det er viktig å få på plass ein ny transformatorstasjon på Tjøtta i nær framtid, både pga. alderen og kapasiteten til Tu transformatorstasjon – og for å kunna styrka overføringskapasiteten vestover mot det store drivhusområdet på Vik.

For å halda nettutbyggingskostnadane på eit mest muleg korrekt nivå i fht. forsyningssikkerheita, er det og viktig at Hatteland trafostasjon blir skifta ut til rett tid – dvs. at ein bør venta 10-15 år med denne utskiftinga, sett opp mot alder og kapasitet på utstyret i transformatorstasjonen. Det er transformatorstasjonane som er den store kostnaden for det nye Jærnettet – dei utgjør om lag 80% av totalprisen for heile Jærnettutbygginga.

Fordelar og ulemper med kabel kontra linja på strekningen Tjøtta - Hatteland

Fordelane med kabel ift. linja:

- Innbyggjarane og grunneigarane ynskjer kabel.
- Kabel gir ingen påvirkning for landskapet, naturen og omgivelsane, etter at den er lagt
- Kabel er ikkje utsett for vær, vind, klima, saltråk, korrosjonsutsett miljø
- Unngår fugladød. Klepp er full av fuglareservat.
- Betydeleg mindre byggeforbudsbelte med kabel kontra luftlinja
- Mindre elektromagnetiske felt med kabel ift. luftledning
- Folk vil føla seg «tryggare» med å bu inntil ein kabel dei ikkje ser og som dei nesten ikkje veit er der, kontra ei linja som dei vil kunna sjå i nærleiken av seg/huset sitt heile tida.
- Unngår risiko for kollisjonar med helikopter, droner o.l.
- Ingen begrensingar ift. spreieareal – noko som kan ha stor betydning for enkelt bønder.
- Sparar ressursar/mykje energi. Kabel har kun 1/5-del energitap ift. linja
- 2 parallelle kablar vil ha høgare overføringskapasitet enn ei linja – vintersdagen.
- 2 stk. krysspunkt med 15kV-luftlinja, som må kablast om det blir bygd 132 kV luftnett
- Nye høgspenningmaster som vil kunna koma ut på dyrka mark – ca. 30m skogings belte. Ein del leplanting vil kunna ryka.
- Høgare driftssikkerheit med kabel, fordi ein då har kabel på mykje av 132kV-forsyninga på vestsida av Frøylandsvatnet, og linja på austsida. Dette vil då kunna redusera KILE-risikoen.

- Omdømme for LE og bransjen

Ulempene med kabel ift. linja:

- Litt høgare investeringskostnadar med å leggja 2 parallelle kablar enn å byggja ei linja.
- Kan vera litt meir utfordringar i fht. forminne med kabel

Diskusjon rundt ekstra investeringskostnad for kabel kontra linja – og energisparing over tid

Vi er einige i at eit dobbel sett med 1600mm² 132kV kablar kostar litt meir enn ei 132kV luftlinja – men kva blir sluttsummen i ekstrakostnadane over levetida til det nye nettanlegget – vil det gå i pluss eller minus, og kven kjem ut med plussen til slutt?

Om denne ekstra investeringa vil bli den dyraste løysinga på sikt er vanskeleg å veta. I dei nye utrekningane til Lyse Elnett er det rekna med at linja skal overføre ca. 100MW, brukstid på 2.400 timar og ein viss energipris – og ut ifrå dette kjem ein fram til at noverdien av tapskostnadane over 40 år – kun blir 2,2 mill. kr. høgare for linja enn kablar.

Når ein skal sjå 40 år framover i tid - og 70-80 år i fht. levetida til Jærnettet - er det ein del usikkerheiter, som gjer at ingen kan sei nøyaktig kva dette noverditalet blir. Mest sannsynleg blir dette noverditalet ein heil del høgare enn det LE har rekna ut – fordi energiprisen mest sannsynleg blir ein del høgare enn det som er rekna med her, noko ein kan sjå av dagens spotpris på kraftbørsen, som no midt på sommaren er ein heil del høgare enn det som ligg til grunn i noverdiutrekningane til LE. Brukstida vil vera høgare enn dei 2.400 timane som er brukt her, pga. den høge brukstida til alle gartneria som vil vera tilkopla Tjøtta. Og kven veit kva lasta blir i løpet av det nya nettet si levetid – no i desse miljø- og elektifiseringstider.

KE Nett har i alle fall erfart at det å byggja robust og kabla luftnettet har gitt betydelege sparte kostnadar i fht. driftsutgifter og energitap.

I tillegg har vi alle eit ansvar om å ta vare på ressursane, som vi gjer med kabling. Det har kosta litt ekstra å byggja robust og kabla, men vi ser i ettertid at dette har gitt store ressursbesparelsar på alle måtar.

Kva med dei andre samfunnskostnadane med luftlinja kontra kabel

- Ein del av ulempena med linja er det vanskeleg å verdsetta i kronebeløp, som påvirkning av landskapet, naturen, omgivelsane, fugledød o.m.
- Kva med framtidige utbyggingar/bygg. Det er alt eksempel i dag i Klepp, på at høgspenlinjer hindrar husbygging i byggefelt som er ferdig opparbeidd og klart til bygging.

Andre plassar i landet søker regionalnett selskap om kabel og får dette godkjent av NVE

Stadig fleire regionalnettseigara søker om kabling – og eigentleg utan at dei argumenterar so tungt i søknadane sine om kvifor dei velger kabel og ikkje linja. Tensio t.d. (som er regionalnettseigar i Trøndelag) søker om 3,6 km med 132kV kabel mellom trafostasjonane på Strinda og Universitetet – søknad av desember 2019.

Tensio argumenterar (side 18) med at kabel er best i fht. at det likevel skal brukast kabel i begge endar – inn til/i trafostasjonene. LE planlegg også med kabel inn til begge stasjonene, Hatteland og nye Tjøtta tr.st. LE sine innføringskabler er kanskje litt kortare enn det Tensio må ha, men ellers ganske likt opplegg. I tillegg argumenterar Tensio med at dei søker om kabel, med at dei skal kryssa gjennom eit tur- og aktivitetsområde og i fht. det visuella. Dvs. ganske likt vår argumentasjon ift. at ei linja forbi Tinghaug og over Anda vil bli godt synleg i det opna landskapet på Jæren.

NVE gav konsesjon i juni 2020 for bruk av kabel i Trøndelag.

For strekningen Vagle-Sokkeland har NVE bedt om at Lyse Elnett skal utgreia kabel i staden for linja.

Best resultat på alle måtar med å legge kabel mellom Tjøtta og Hatteland

Klepp Energi meiner at totalløysinga blir vesentleg bedre med jordkabel på strekningen Tjøtta – Hatteland enn luftlinja, enten det gjeld totaløkonomien i prosjektet, i fht. beredskap og driftssikkerheit, landskapet, naturen, innbyggjarane, grunneigarane/næringa og energi- og miljøgevinst - og meiner ut ifrå alt dette at NVE må gje konsesjon til kabel på denne strekningen.

Det er eit stort ønske frå vår sida med ei felles synfaring ute i terrenget for planlagt 132-kV trase mellom Tjøtta-Hatteland

Vi viser til folkemøte der NVE opna opp for mulegheita for ei felles synfaring ute i området, der ny 132kV trase er planlagt. Vi vil svært gjerne at vi får til eit slikt fellesmøte ute i terrenget - no på ettersommaren, der NVE, Lyse Elnett og Klepp kunne hatt felles synfaring og diskutert saka.

2.26.1 Lyse Elnetts kommentar

Angående terminering i Vagle i stedet for Fagrafjell så vil pågående prosjekter for fornying av transformatorstasjonene Stølaheia og Bærheim bidra til å avlaste Fagrafjell og ledningene mellom Fagrafjell og Vagle transformatorstasjoner ettersom en får tilgang til 132 kV lenger nord. Lyse Elnett utreder også en overgang fra spolejordet til lavohmig jordet 132 kV nett som gjør det mulig å koble sammen flere områder ettersom de får samme systemjord.

Marginaltapet for KE Nett vil trolig ikke endres betydelig av om ledningen termineres i Vagle eller Fagrafjell transformatorstasjoner. Det kan i teorien bli en liten økning ettersom lasten på

ledningene mellom Fagrafjell og Vagle øker ved terminering i Vagle, men samtidig er det usikkert om lasten i Klepp vil legges mot Bjerkreim eller Fagrafjell transformatorstasjoner.

KE lister opp flere fordeler og ulemper med jordkabel og luftledning. Lyse Elnett vil kommentere noen av punktene.

- Mindre begrensinger angående spredeareal
 - Dette er riktig, men Lyse Elnett vil påpeke at det er lite spredeareal som blir berørt på denne aktuelle delstrekningen
- Jordkabel har høyere overføringskapasitet sammenlignet med luftledning – vintersdagen
 - Både jordkabel og luftledning blir påvirket av omgivelsestemperaturen og strømføringssevnen øker betydelig når det er kaldt. Ved lite vind kan det være tilfeller der 2 sett jordkabel får høyere strømføringssevne sammenlignet med luftledning, men en jordkabel er derimot mer utsatt for at den ligger nær andre kabler som også utvikler varme ved høy belastning på vinteren og dermed lager flaskehalser.
- 2 stk. krysningspunkt som med 15 kV luftledning så må kables hvis det skal bygges ny 132 kV luftledning
 - KE Nett har tidligere informert Lyse Elnett om at disse vil kables før ny luftledning skal bygges
 - Det er ikke gitt at det er behov for tiltak på eksisterende luftledninger såfremt disse kan kobles ut mens det pågår strekkearbeider på ny 132 kV kraftledning
- Høyere forsyningssikkerhet med jordkabel sammenlignet med luftledning
 - Lyse Elnett opplever lite feil på 50 og 132 kV luftledning i området og kan ikke se at kabling av en delstrekning vil ha betydelig positivt effekt for forsyningssikkerheten.
 - Statnetts statistikk viser at det er flere feil på jordkabel sammenlignet med luftledning per kilometer på 132 kV spenningsnivå.

KE Nett skriver at det er usikkerhet knyttet til forutsetningene for nåverdiberegning av det fremtidige tapet og at dette vil kunne gjøre jordkabel lønnsomt i et lengre perspektiv. KE Nett har trolig best kunnskap om hvilken brukstid lasten i deres nett har og Lyse Elnett kan gjerne ha dialog med KE Nett angående hvilken brukstid som bør legges til grunn hvis det er behov for å utføre flere beregninger av tapet. Kraftprisen som er benyttet i beregningen er hentet fra Sintefs planleggingsbok for kraftnett og den varierer gjennom analyseperioden mellom 28 og 49 øre/kWt.

Lyse Elnett har gjort en beregning med høyere kraftpris og brukstid for å se hvor mye dette vil utgjøre i tapsdifferansen for luftledning og jordkabel. Ved å øke kraftprisen til eksempelvis 80 øre

pr/kWt gjennom hele analyseperioden og beholde brukstiden på 2 400 timer vil nåverdien av tapsdifferansen øke til 4 MNOK.

Endring av brukstid vil også kunne påvirke regnestykket slik som KE Nett skriver. Hvis en eksempelvis doubler brukstid fra 2 400 til 4 800 og beholder kraftprisen på 80 øre pr/kWt som beskrevet over vil tapsdifferansen gjennom analyseperioden være i størrelsesorden 7 MNOK og jordkabel vil fortsatt være vesentlig mer kostbart sammenlignet med luftledning.

Lyse Elnett mener derfor at selv om det er usikkerhet knyttet til forutsetningene vil ikke det endre konklusjonen om at jordkabel vil gjennom anleggets levetid være vesentlig mer kostbart sammenlignet med luftledning.

Bakgrunnen for at NVE har bedt Lyse Elnett utrede jordkabel på strekningen Stokkeland-Vagle skyldes blant annet innspill fra Statnett som påpeker en potensiell utfordring med å krysse under en eksisterende 300 kV dobbelkurs luftledning med to stk. nye 132 kV luftledninger, og at sistnevnte bør utredes bygget med jordkabel. Det fremkommer ikke at dette er trigget av hensyn til f.eks. landskap.

2.27 (112) Sven Hauge

Som grunneiger som må avstå jord for den planlagte transformatoren på tjøtta, er plasseringa som det er søkt om denn beste plasseringa ut i frå mitt ståsted. Men eg er villig til å finne alternative plasseringer, for at dei nærmste naboane ikkje skal få for store ulemper. Lyse har våre på befaring og har fått oppgitt det nye området.

Ellers så kan lyse få bruke eksisterende landbruksveg fra fv44 fram til trafoen. Noen utbedringer må nok til.

Eg vil også stille beite mitt til riggområde, som ligger rundt trafoen. i plassen å bruke dyrka jord hos naboen.

2.27.1 Lyse Elnetts kommentar

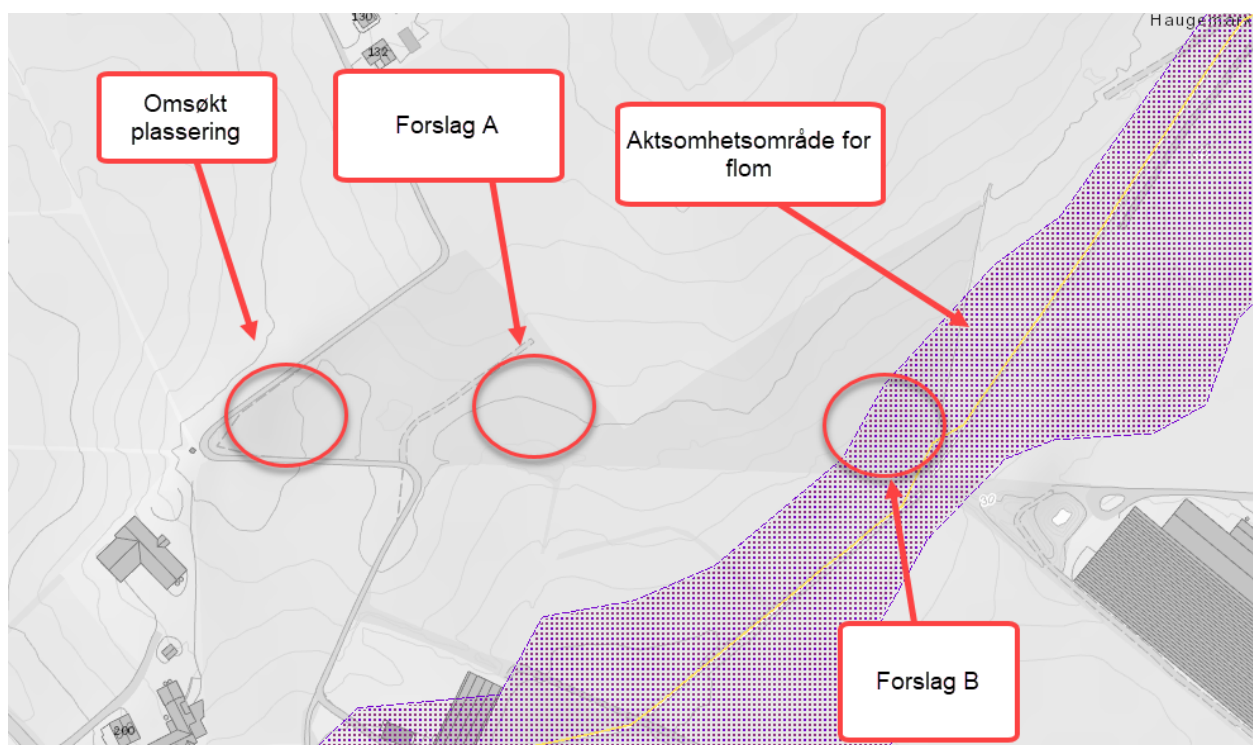
Lyse Elnett er positiv til at grunneier Sven Hauge kommer med innspill om ev. alternative plasseringer av transformatorstasjonen på Tjøtta, for å prøve å redusere ulempene for andre berørte og naboer. På befaringen ble det sett på mindre justering av omsøkt plassering (trekke den ca. 100 m lenger øst (A)) samt en større justering der stasjonen trekkes inn i et hjørne på eiendommen (B). Lyse Elnett ser at plasseringen lengst øst havner i et område som består av «torv og myr» i henhold til NGU's løsmassekart.

Området for forslag B ligger også innenfor aktsomhetsområde for flom som betyr at risikoen for flom må vurderes nærmere.

Lyse Elnett vil ha ytterligere dialog med grunneier rundt adkomstveg, riggplass o.l. hvis det skal utredes flere alternative plasseringer av ny transformatorstasjon.

Lyse Elnett vil samtidig påpeke at ved å flytte stasjonen østover kan dette få betydning for ledningstraseene. Spesielt sørover mot Håland kan det være mulig å justere traseen slik at konflikt med utvidelsesplanene som beskrevet i uttalelse nr. 103 og 105 potensielt kan utgå.

2.28(113) Gunnar Garpestad

Kan ein ha tillitt til nettselskapet Lyse Elnett as! Nettselskapet for Time kommune og kommunen, har her ikkje "slåst" for sine innbyggjar, landskaps- og klima/miljø aspektet. Ser ein på nabo kommunen Klepp og dennes nettselskap, har på ein helt anna måte "slåst" for sine innbyggjarar, landskap- og klima/miljø aspektet! Jfr media Jærbladet og Stavanger Aftenbladet.

Som nettbrukar og innbyggjarar i Time, kan eg ikkje sjå det her legges opp til ei bærekraftig framtidsretta løysing! Det har blitt vist til ei Stortingsmelding av 2012, for å forsvare sitt syn. Forutsetningane har her endra seg så mykje, at mykje av dette er forelda/utgått på dato. Bl.a. dette med klima og miljø utfordringane! Så difor må første valget vera kabel i grøft! Kablar blir ellers lagt i "øst og vest", bl a over store havstrekk!

Eg har over noko tid fulgt utviklinga med vindkraft utbygginga. Sakshandsamminga og vedtaka som her er gjort, gjer at eg har lita tru på NVE, her kan gjera bærekraftige og framtidsretta vedtak for menneske og naturmangfoldet!

2.28.1 Lyse Elnetts kommentar

Lyse Elnett tar høringsuttalelsen til etterretning. Angående jordkabel så vises det til kapittel 4.6.1 i tilleggssøknaden.

2.29 (114) Tryggvi Islandshestgård

Vi ønsker sørlig alternativ over Vaglemoen: Det er to forslag til trasevalg over Vaglemoen og vi ber om at sørlige trasé blir valgt. Denne vil gi lik avstand til bolighus på Tryggvi islandshestgård; gnr 51/bnr 17 og bolighus hos nabo i sør. Alternativ i nord vil komme svært nær bolighuset vårt.

Jordkabel: Strekningen fra R26 og fram til R27/ R28 vil gå gjennom en viktig grøntkorridor mellom Vagleskogen i vest og Foss Eikelandskogen i øst på Vaglemoen langs den verna Figgjoelva. Med mye planlagt utbygging fra Ganddal i nord til Bybåndet Sør vil dette bli et viktig nærfriluftsområde for stadig flere, og vi ber derfor om at jordkabel blir valgt i dette området. I 2020 hadde vi alene over 15 000 besøk, og i tillegg er det mange andre brukere fra nærområdet og tilreisende fra nabokommuner.

Flere av alternativene for trasévalg for videreføring av ny vei fra Foss Eikeland til E39 ved Bråstein vil bli berørt av kraftledningen fra R27 /R28 og fram til Vagle transformatorstasjon. Vi vil derfor be om at også denne strekningen blir lagt i jordkabel fram til Vagle transformatorstasjon.

Master må plasseres ved gjerdet: Hvis det likevel skulle bli valgt luftspenn ber om at master vil bli satt inntil gjerdet og ikke midt på jorden slik at det er mulig og praktisk å få holde jordene med gjødsling, jordarbeiding m.m.

Fargevalg på master: Vi forventer at fargeeksperter sammen med landskapsarkitekter vurderer alternative farger på master og virkning i natur- og landbruksområdet der luftspenn blir aktuelt.

2.29.1 Lyse Elnetts kommentar

Høringsparten ønsker jordkabel fra sørsiden av Figgjoelven og inn til Vagle transformatorstasjon. Det er ikke utredet jordkabel på denne strekningen, men det antas at det vil bli svært fordyrende pga. kryssing av Figgjoelva, fv. 505 og en jernbane med jordkabel. I tillegg vil traseen måtte krysse fremtidig vegtrase for Tverrforbindelsen fra fv. 505 mot E 39 Bråstein som vil øke kostnadene betydelig.

En fremtidig veg som bygges over jordkablene kan medføre større konflikt enn en luftledning så lenge det ikke er konflikt med mastepunkter. Per dags dato ser det ikke ut til at planlagte mastepunkt kommer i konflikt med trasealternativene for ny veg.

Ved detaljprosjektering vil Lyse Elnett tilstrebe å plassere master slik at ulempene for landbruket reduseres.

Fargevalg på master vil vurderes i forbindelse med utarbeidelse av MTA-plan. Normalt benyttes grå eller brune master.

2.30(115) Per Terje Meling

Innledning

Det vises til e-post fra Norges vassdrags- og energidirektorat («NVE») av 25. juni 2021 hvor det tilstås utsatt høringsfrist til den 31. juli 2021. På vegne av vår klient av Per Terje Meling («Meling»), følger rettidig høringsvar.

Den videre korrespondansen i saken bes rettet til undertegnede.

I april 2021 omsøker Lyse Elnett AS («Lyse») endringer og tillegg til tidligere omsøkte «Ny 132 kV kraftledning Håland-Fagrafjell» av oktober 2019. Det omsøkte tiltaket innebærer blant annet at den planlagte Tjøtta transformatorstasjon flyttes til det sør-vestlige hjørnet av gnr. 52, bnr. 19 i Klepp kommune («Alternativ 3»). Meling er eier av eiendommen gnr. 52 bnr. 20, hvilket er den nærmeste boligen til den omsøkte transformatorstasjonen.

Meling ble tilfeldigvis gjort oppmerksom på det omsøkte tiltaket, etter å først ha mottatt et brev fra Lyse datert 4. mai 2021 som slår fast at tilleggssøknaden ikke vil berøre hans eiendom. Som nærmeste nabo er det klart at han vil bli berørt og at han vil ha en særskilt interesse i trafostasjonens plassering. Meling presiserer at han er innforstått med at det må bygges ny trafostasjon. Han ikke er mot tiltaket som sådan, kun den omsøkte plasseringen.

Meling opplever informasjonen og dialogen med Lyse har vært mangelfull og lite tillitsvekkende. Meling vil i den videre uttalelsen nærmere redegjøre for dette, og belyse at utredningsarbeidet i forkant av prosjekteringen har vært mangelfull, samt at det er finnes bedre alternativ til plasseringen av trafostasjonen enn det omsøkte Alternativ 3.

Dialog med Lyse og oppklaringsmøte

Lyse har ikke vært i kontakt med Meling, eier av gnr. 52, bnr. 19 («Hauge») eller eier av gnr. 16, bnr. 20, og gnr 15 bnr. 18 («Schei»), i forkant av prosjektering.

Det er beklagelig at Meling ikke ble informert om det omsøkte tiltaket. Det er kun ved en tilfeldighet at han nå har fått anledning til å uttale seg. Meling måtte selv be om oppklaringsmøte med representanter fra Lyse og Klepp Energi AS («KE»). Møte ble gjennomført den 9. juni 2021. Referat fra oppklaringsmøtet er vedlagt (vedlegg 1).

På oppklaringsmøtet foreslo Meling en ny plassering i nord-østre hjørne av gnr. 52, bnr. 19 («Alternativ 5»). Det vises til vedlegg 2. Plasseringen vil være ca. 350 m lenger øst sammenlignet med Alternativ 3. Representantene fra Lyse og KE gav uttrykk for at Alternativ 5 var en bedre plassering.

KE opplyser om at de måtte beregne eventuelt spenningsfall ved å flytte trafostasjonen lenger øst. Meling stiller seg undrende til dette. For det første har Lyse tidligere utredet Alternativ 11, som ligger lenger øst sammenlignet med Alternativ 5.

For det annet vil man uansett kunne øke tverrsnitt på kablene, noe som vil redusere det potensielle energitapet?

Det opplyses også at det tidligere har vært en forholdsvis betent personkonflikt mellom Meling og representanten fra KE. Meling finner grunn til å stille spørsmål om dette har innvirket på beslutningen om å velge Alternativ 3 fremfor Alternativ 4. Under enhver omstendighet medfører forholdet at tilliten til utredningsarbeidet svekkes, spesielt sammenholdt det det mangelfulle informasjonen og dialogen i forkant av og under prosjektering.

Meling reagerer på at bildene og illustrasjonene som viser plassering av trafo i den nye søknaden ikke viser hans eiendom, selv om han er nærmeste nabo. Dette er egnet til å underkommunisere hvor inngripende Alternativ 3 vil være for ham. Det vises for øvrig til pkt. V. i dette høringssvaret.

Nærmere om alternativ 5

I endrings- og tilleggssøknaden pkt. 5.6.1. anføres det at skog vil dempe den visuelle påvirkningen av Alternativ 3. Dette er ikke riktig. Plasseringen på Alternativ 3 innebærer at trafostasjonen vil ligge foran skogen og det vil være full innsikt. Grunneier har tidligere søkt om felling av skogen og fått godkjenning til dette. (Vedlegg 3) Det står videre at det er ingen registrerte friluftsinnteresser. Dette er heller ikke riktig, da Alternativ 3 vil innebære at stasjonen blir nabo til en hyppig brukt tursti.

Som nevnt fremkommer den foreslåtte plasseringen til Alternativ 5 av vedlegg 2. Alternativ 5 innebærer at trafostasjonen vil ligge i skjul av skogen. Den vil således ikke være synlig fra Brautveien, Horpestadvegen eller fra sjøen.

Alternativ 3 vil innebære at trafostasjonen blir plassert på et høydedrag, godt synlig fra samtlige veier og stier i nærområdet. Plasseringen vil innebære et betydelig og lite velkomment visuelt inngrep i eksisterende landskap, og vil være til vesentlig sjenanse til de som nyter turløypen til tur- og fritidsaktiviteter.

Meling vil fortsatt være den nærmeste naboen til trafostasjonen, men Alternativ 5 vil innebære at stasjonen vil ligge i skjul av skogen mot øst. Ved Alternativ 5 vil stasjonen heller ikke være til sjenanse andre naboer.

Meling opplever at KE (eiet 100 % av Klepp kommune) ikke tilstrekkelig tar hensyn til allmenheten sine interesser hva gjelder plasseringen av trafostasjonen. Alternativ 3 er klart den minst gunstige plasseringen for kommunens innbyggere med tanke på visuell påvirkning.

Til orientering medfører Alternativ 5 at det ikke vil være nødvendig å bruke fulldyrket jord til anleggsområde, da det tidligere omsøkte R11 kan benyttes. R11 er p.t. utmark. I motsetning består R24, som skal benyttes i forbindelse med Alternativ 3, av fulldyrket mark. For det tilfellet at eier av grunnen til R11 ikke ønsker å stille riggplass til disposisjon, har Meling fått opplyst fra Schei at han er villig til å bidra med udyrket mark i nordøstre hjørne av sin eiendom. Videre kan adkomsten til Melings eiendom og gnr. 16 bnr. 20, benyttes for å få adkomst til Alternativ 5. Meling har også skissert to alternativer til adkomst til Alternativ 5 (vedlegg 4).

Meling har vært i kontakt med Hauge som overfor Meling har vært tydelig på at han oppfatter Alternativ 3 som svært visuelt inngripende. Hauge har fremmet et eget forslag til plassering (vedlegg 5) Meling oppfatter dette forslaget som mindre gunstig, da denne plasseringen kan tenkes å komme i konflikt med arkeologiske funn. Stasjonen vil da også fortsatt være synlig fra Brautveien, Horpestadveien.

Meling er blitt informert av Lyse at han må fremme forslag overfor NVE om at Alternativ 5 utredes. Meling opplever det som beklagelig at Lyse ikke av eget tiltak ønsker å utrede Alternativ 5, særskilt når representantene fra Lyse og KE på befaring gir uttrykk for at Alternativ 5 er en god plassering. Man er ikke kjent med forhold som skulle tilsi at dette vil være uforholdsmessig byrdefullt.

Meling ber NVE benytte de hjemler de måtte ha for å pålegge Lyse å utrede Alternativ 5.

Nærmere om alternativ 4

Meling oppfatter at Alternativ 4 sannsynligvis er den billigste og gunstigste plasseringen.

Lyse har redegjort for i e-post til Meling at Alternativ 3 ble valgt fremfor Alternativ 4 fordi nr. 3 er beregnet å bli kr. 4 000 000 billigere. Det er kommet nye opplysninger i saken etter søknaden som Meling mener er av betydning for vurderingen.

Klepp kommunestyre har vedtatt at kablene i strekningen mellom Tinghaug og Tjøtta skal legges i jorden. Det vil da bli gravd grøft som også kablene i distribusjonsnett til KE kan benytte seg av. Man antar at dette forholdet vesentlig vil redusere utbyggingskostnadene knyttet til Alternativ 4. Denne problematikken var også KE opptatt av på oppklaringsmøtet.

Det er tidligere blitt foretatt grunnundersøkelser med borerigg på Alternativ 4. Dette er ikke gjort i tilknytning til Alternativ 3. Det er heller ikke utført arkeologiske undersøkelser ved Alternativ 3.

Schei, eier av nabotomten til Alternativ 3 opplyser, at Alternativ 3 vil være problematisk med tanke på drenering av overflatevann. Kanalen Lyse ønsker å benytte til å føre bort vannet, er lagt i rør på eiendom gnr. 19 bnr. 18. For å unngå oversvømmelser på eiendommen til Schei vil det være nødvendig å bygge et forsinkelsebasseng. Dette er tilsynelatende ikke hensyntatt til de eksisterende kostnadskalkylene som ligger til grunn for nåværende søknad. Dersom Alternativ 4 velges vil overflatevannet gå i eksisterende kanal etter rørledning, og problematikken unngås.

Alternativ 4 innebærer også begrenset visuell inngripen for naboer og allmennheten. Man er ikke kjent med forhold som taler for at plasseringsalternativet vil være til særskilt sjenanse for de som bor i området.

I lys av ovennevnte momenter mener Meling det er nærliggende å foreta en ny utredning/evaluering mht. alternativ 4, og ber om at dette gjennomføres.

Konsekvenser for gnr. 52, bnr. 19

Meling eier eiendommen gnr. 52, bnr. 19. Eiendommen leies ut. Utleie av fast eiendom er Melings eneste inntektskilde.

Dersom trafostasjonen bygges på Alternativ 3, vil eiendommen bli langt mindre attraktiv for potensielle leietakere. De som ønsker å bosette seg i landlige områder, ønsker normalt ikke ha nærhet til denne typen industribebyggelse. Det presiseres at trafostasjonen vil være særdeles godt

synlig fra Melings eiendom og vesentlig forringe utsikten fra eiendommen. Det vises til vedlagte bilde hvor liften viser høyden på den planlagte trafostasjonen sett fra Meling sin eiendom (vedlegg 6).

Meling ber om at det blir laget en illustrasjon som viser hvordan stasjonen ved plassering iht. Alternativ 3 og Alternativ 5, vil bli seende ut fra Brautveien, Horpestadvegen, samt fra terrassen til Meling.

Dersom Alternativ 3 velges vil store deler av Melings inntektsgrunnlag kunne forringes. Meling er videre i dialog med kommunen om å bygge 3 nye leiligheter på eiendommen. Meling opplyser om at dette vanskelig kan gjennomføres om Alternativ 3 blir valgt. Meling vil da måtte vurdere om han skal kreve erstatning for det tap han måtte lide som følge av dette.

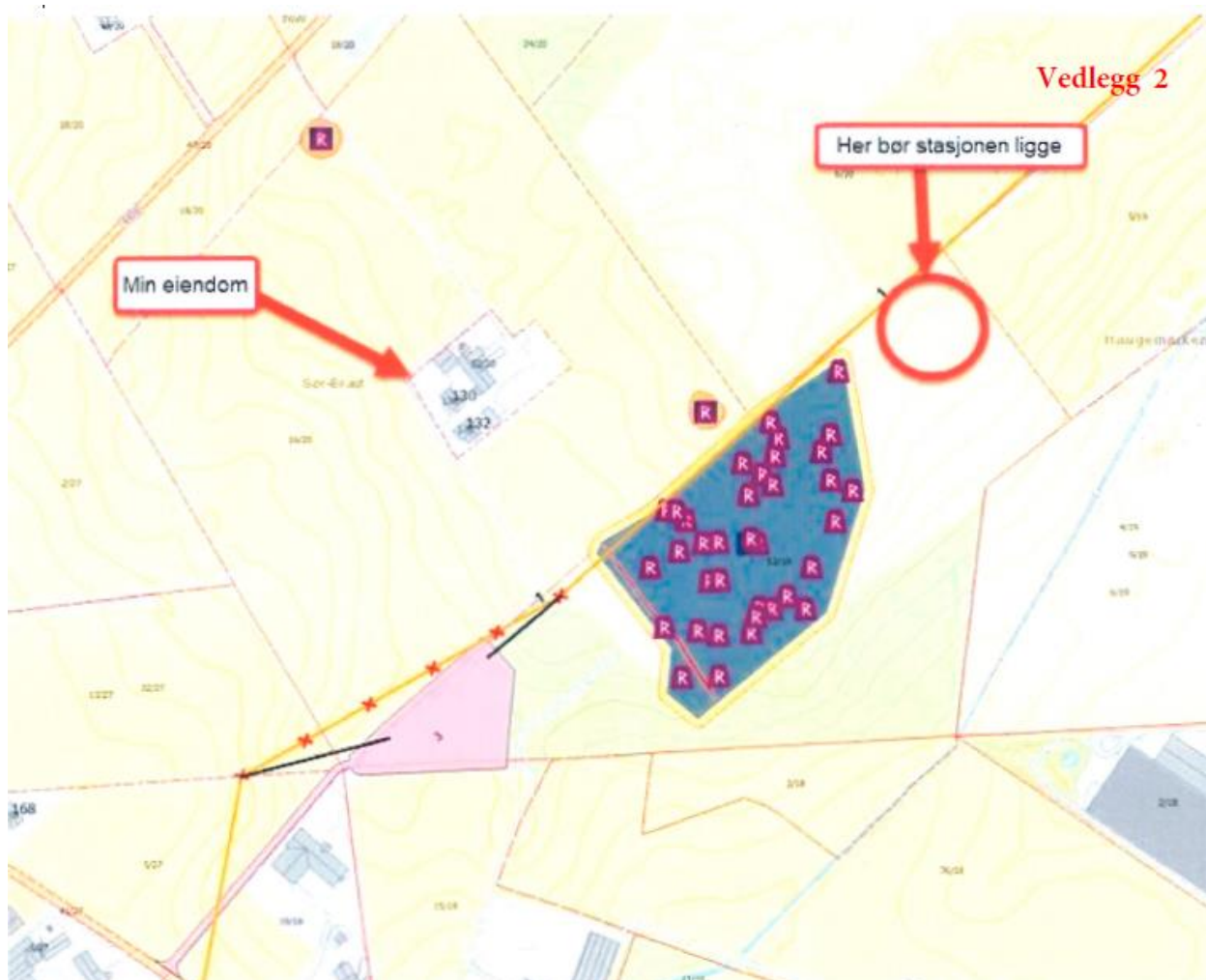
Annet

Meling mener det avgjørende for sakens opplysning at NVE deltar på en stedlig befaring knyttet til de ulike plasseringsalternativene. Meling ber om en særskilt tilbakemelding på om og når slik befaring kan gjennomføres.

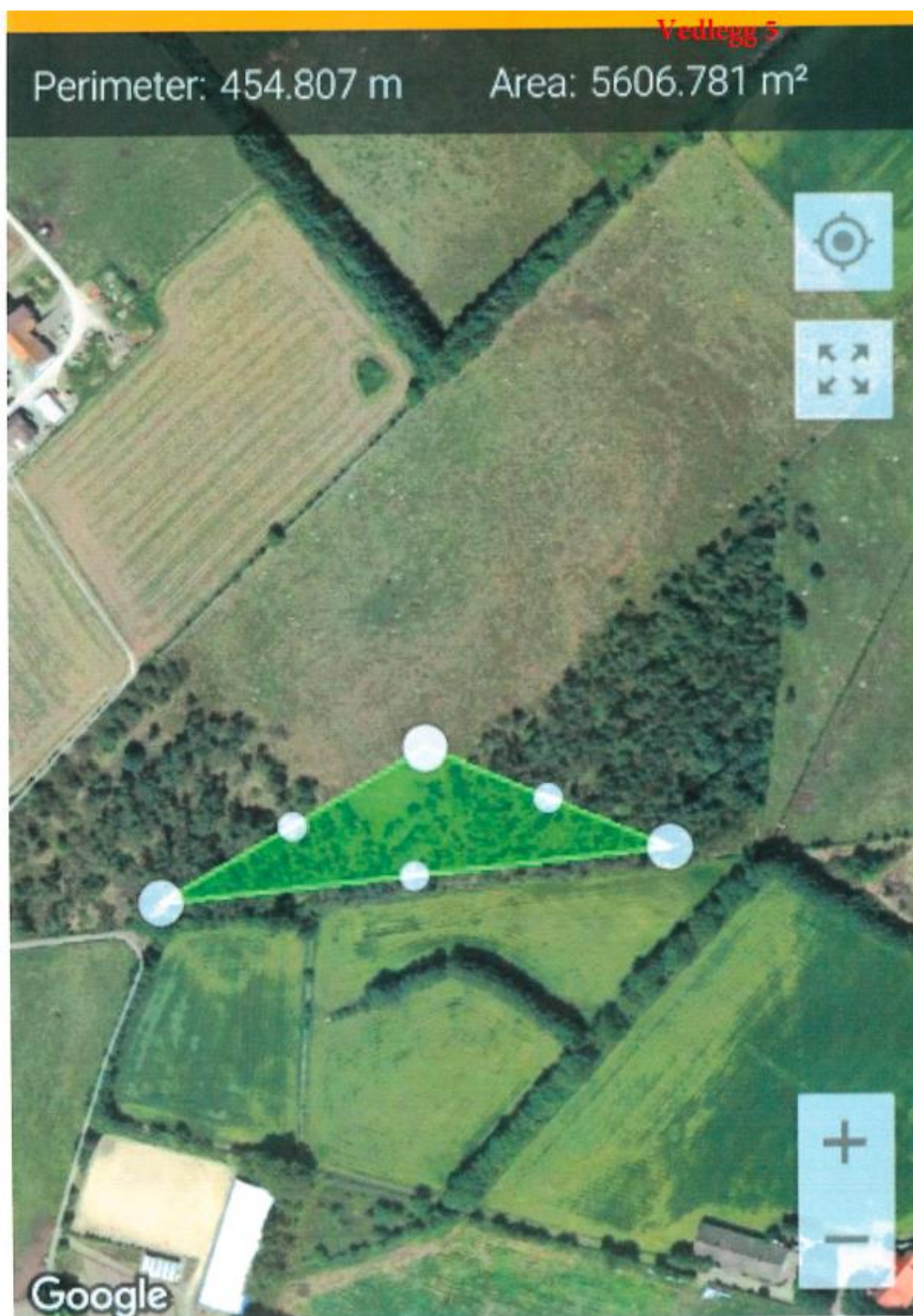
Vi ber en bekreftelse på at dette tilsvaret er mottatt og videre at vi holdes løpende orientert om saken, og at høringsinstansen tar kontakt dersom de har behov ytterligere informasjon eller avklaringer.

For de tilfellet av vi ser behov for innsending av ytterligere dokumentasjon, herunder at vi blir oppmerksom på ny informasjon av relevans for saken, vil dette oversendes høringsinstansen uten ugrunnet opphold.

Vedlegg 2:

Vedlegg 5:

2.30.1 Lyse Elnetts kommentar

Innledning

Lyse Elnett sendte ut informasjon til alle som tidligere hadde vært informert om prosjektet. Melings eiendom ble ikke direkte berørt av tiltaket, og han fikk dermed et varsel om at hans eiendom ikke berøres. I ettertid ser Lyse Elnett at formuleringen er uheldig, og endrer rutiner for hvordan man involverer grunneiere og naboer til bl.a. nye transformatorstasjoner, samt formulering i varsel som sendes ut. Som følge av varselet ble Meling likevel oppmerksom på høringen, og han fikk gitt innspill til den.

Dialog med Lyse og oppklaringsmøte

Både Lyse Elnett og KE Nett uttalte på «oppklaringsmøtet» at forslaget til Meling, alternativ 5, fremstår bedre enn alternativ 3 når man tenker på landskapet og synbarhet fra boligen. Det må likevel utredes mht. blant annet kostnader for distribusjonsnett, veg og VA før man vet om alternativet totalt sett fremstår bedre enn det omsøkte. Lyse Elnett vil utrede alternativ 5 hvis NVE ber om dette.

Lyse Elnett vil også påpeke at Melings vedlegg 1, referatet fra «oppklaringsmøtet», har fått tilføyelser som hverken Lyse Elnett eller KE Nett har godkjent. Dette gjelder «Både Inge og Håkon er enig i at transformatorstasjonen vil bli godt synlig fra terrassen. Vi forstår også godt at Per Terje ønsker å jobbe for andre løsninger når han mener det finnes bedre alternativer og ville kunne ha engasjert oss på samme måte som Per Terje i privat sammenheng."

Nærmere om alternativ 5

Turstien er ikke fanget opp i fagrapport for er grunnlag for konsekvensutredningen for Jærnettet. Konsekvensen for turstien ved å etablere en ny stasjon på alternativ 3 er derfor ikke vurdert.

KE Nett ser på flere tema enn kun visuell påvirkning når de vurderer hvor en stasjon vil ha best plassering. Adkomst, tilknytning av eksisterende og fremtidig nett og kostnader generelt er med å påvirke plasseringen.

Innspill til riggområde tas til etterretning. Nærmere avklaring vil bli gjort i MTA-plan.

Lyse Elnett er kjent med forslaget fra Hauge for plassering av stasjonen. Hauge har gitt to alternative plasseringer. Lyse Elnett vil være positive til å utrede alternativene dersom NVE ønsker det.

Nærmere om alternativ 4

Lyse Elnett er ikke kjent med vedtak i Klepp kommune om at kabler skal legges i bakken på strekningen Tinghaug-Tjøtta. Klepp kommune har uttalt de vil kunne bidra økonomisk for å få jordkabel mellom Tjøtta og Hatteland, men har enn så lenge ikke konkretisert dette. Lyse Elnett har dialog med Klepp kommune for å avklare hvor mye kommunen vil bidra med og hva dette eventuelt kan bety for prosjektet.

Lyse Elnett har utført grunnundersøkelser i nærheten av alternativ 3, og med bakgrunn i kartunderlag fra NGO antas det å være ok masser for alternativ 3. Ytterligere undersøkelser vil utføres i forbindelse med detaljprosjektering.

Lyse Elnett er forberedt på å utføre arkeologiske registreringer av aktuelt stasjonsareal så fort omfanget er avklart og en har fått tillatelse fra berørte parter.

Drenering av overflatevann vil utredes i detaljprosjektering. Et fordrøyningsbasseng i tilknytning til alternativ 3 er aktuelt. Dette vil trolig også gjelde for foreslått alternativ 5.

Lyse Elnett avventer avklaring fra NVE før vi eventuelt ser på alternativ 4 på nytt.

Konsekvenser for gnr. 52, bnr. 19

Lyse Elnett er enig i at alternativ 3 vil være synlig fra Melings eiendom. Slik Lyse Elnett ser det vil ikke alternativ 3 være til hinder for bygging av leilighetene på Melings eiendom.

Annet

Lyse Elnett har ingen kommentarer til dette punktet.